

Marjukka Pajunen

Aikuisen rooli päiväkodin ulkoleikkitoiminnassa

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Sosionomi
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
5.4.2013

Tekijä Otsikko	Marjukka Pajunen Aikuisen rooli päiväkodin ulkoleikkitoiminnassa
Sivumäärä Aika	47 sivua + 2 liitettä Kevät 2013
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Koulutusohjelma	Sosiaaliala
Suuntautumisvaihtoehto	Sosiaaliala
Ohjaajat	Lehtori Aini Ronkainen Lehtori Mervi Nyman
<p>Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää mikä on aikuisen rooli päiväkodin ulkoleikkitoiminnassa. Koin tärkeäksi saada lasten ajatukset esille ulkoleikistä ja aikuisen roolista ulkoleikkitoiminnassa. Lisäksi selvitin kuinka lastentarhanopettajat määrittelevät aikuisen roolin ulkoleikissä ja, kuinka aikuinen voi tukea lasten leikkiä parhaalla mahdollisella tavalla.</p> <p>Käytin opinnäytetyössäni kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Tutkimusmenetelmiksi valikoituivat teemahaastattelu ja sadatus-menetelmä. Suoritin haastattelut kolmelle lastentarhanopettajalle Vartiokylä-Myllypuro alueen päiväkodissa ja lasten ajatusten esille saamiseen käytin sadutus-menetelmää. Sadutukseen osallistui yhdeksän 5-6-vuotiasta lasta. Rajasin sadutuksen aiheen ulkoleikkiin, jotta sain tutkielman kannalta olennaista tietoa. Tulosten analyysimenetelmänä käytin teemoittelua.</p> <p>Tuloksista ilmeni, että lastentarhanopettajat pitävät ulkoleikkiä erittäin tärkeänä. Aineistossa ulkoleikki näyttäytyi lapsilähtöisenä toimintana ja mahdollisti lapsille omaehtoisen leikin. Lapsilla oli vapaus valita leikin aiheet ja leikkikaverit ilman aikuisen vaikuttamista. Aikuisen tehtävä oli mahdollistaa lapsille turvallinen leikkiympäristö niin fyysisesti, kuin psyykkisesti. Aikuinen mahdollisti lasten leikin antamalla leikkiin leikkivälineitä, muokkaamalla leikkiympäristöä ja kannustamalla lapsia leikkiin. Aikuisen on huolehdittava, että kaikilla on mielekästä tekemistä ja leikkikavereita. On tärkeää, että aikuinen havainnoi, tukee ja ohjaa lasten leikkiä tarvittaessa. Lasten tarinoissa aikuinen näyttäytyi usein sivusta seuraajana, eikä aktiivisena toimijana. Tarinoissa aikuinen oli myös ristiriitojen ratkaisijan ja ohjeiden ja neuvojan antajan roolissa, mutta vain harvoin mukana leikissä tai ohjaamassa lasten leikkejä.</p> <p>Johtopäätöksistä ilmeni, että ulkoleikkiin kaivataan selkeyttä yhteisiin toimintatapoihin ja aikuisen aktiivisempaa osallistumista. Aikuisten tulisi olla läsnä lasten leikeissä ulkoleikkitalanteessa, mahdollistamassa, tukemassa ja ohjaamassa leikkejä. Vaikka ulkoleikkitalanteessa arvostetaan lapsilähtöisyyttä, lastentarhanopettajat kaipaisivat aikuisen aktiivisempaa osallistumista lasten ulkoleikkeihin, esimerkkinä mainittiin perinteisten pihaleikkien ohjaaminen.</p>	
Avainsanat	varhaiskasvatus, leikki, leikin tukeminen, aikuisen rooli, ulkoleikki

Author Title Number of Pages Date	Marjukka Pajunen Kindergarten Teacher's Role in Children's Outdoor Playing 47 pages + 2 appendices Spring 2013
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Program	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructors	Aini Ronkainen, Senior Lecturer Mervi Nyman, Senior Lecturer
<p>The purpose of this study was to examine what the kindergarten teacher's role was in children's outdoor playing. My objective was to find out children's thoughts about adults' roles in outdoor playing. Moreover, I also wanted to gather information from kindergarten teachers' opinions about adults' roles in outdoor playing. I aimed to find out how adults could support children's play, especially in outdoor playing.</p> <p>My Bachelor's thesis was a qualitative study, and as for methods I used story crafting and theme interview. The interviews were performed in a day care center in Helsinki with three kindergarten teachers. To get children's experiences of outdoor playing, I used the story crafting method. I wanted to gather information specifically about outdoor playing. I analyzed the material by categorizing it into themes.</p> <p>The results showed that kindergarten teachers considered outdoor playing really important for children in the kindergarten. There was more freedom and space for children to play outdoors and children had an opportunity to choose what they wanted to play and with whom more freely. I found out that adults needed to enable a safe atmosphere for playing both physically and emotionally. Moreover, adults' responsibility was to give tools for playing and make changes to the atmosphere for children to play. Adults needed to make sure that every child had someone to play with and something to play. Furthermore, it was important that adults observed children's playing and interfered if needed. In addition, adults were supposed to guide and support children's play. I found that in every child's story adults were watching children's playing, but not in an active role playing with children except in one story. An adult appeared in the stories also solving conflicts and giving orders and advice to children.</p> <p>The results lead to the conclusion that kindergarten teachers hope that adults participate more in children's outdoor plays, for example adults could teach traditional outdoor games to children in kindergarten. Kindergarten teachers appreciate that children have more freedom and space outdoors to play games and plays which children have invented on their own. In conclusion, adults should observe, guide and support children's outdoor playing and be present near children and give playing tools to them.</p>	
Keywords	early childhood education, children's play, kindergarten

	teacher's role, outdoor playing
--	---------------------------------

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Leikin merkitys varhaiskasvatuksessa	2
2.1	Leikin peruskategoriat	4
2.2	Leikin merkitys lapsen kehityksessä	7
2.3	Lasten omaehtoinen leikki	9
2.4	Ammattikasvattajan rooli leikin tukemisessa	9
3	Päiväkodin ulkoleikkitoiminta	13
3.1	Tutkimustietoa ulkoleikkitoiminnasta	13
3.2	Ulkoleikkitoiminta	15
3.3	Leikkiympäristön ja -välineistön merkitys leikissä	15
3.4	Liikunnan merkitys varhaiskasvatuksessa	17
4	Tutkimustehtävä	20
5	Opinnäytetyön prosessin kuvaus	20
5.1	Tutkimusmenetelmät	21
5.1.1	Sadutus-menetelmä	21
5.1.2	Teemahaastattelu	23
5.2	Aineiston analysointi	24
6	Tulokset	26
6.1	Lasten tarinoissa esiintyvät ulkoleikit	26
6.2	Aikuisen rooli ulkoleikissä	28
6.3	Lastentarhanopettajien näkemykset aikuisen roolista	31
6.3.1	Leikki ja aikuisen rooli leikin tukemisessa	31
6.3.2	Ulkoleikki ja aikuisen rooli	33
6.3.3	Ympäristön ja leikkivälineistön merkitys	35
	Johtopäätökset	36
7	Pohdinta	42
	Lähteet	45

Liitteet

Liite 1. Teemahaastattelun runko

Liite 2. Kuvio lasten ulkoleikeistä

1 Johdanto

Lasten liikkuminen on vähentynyt huolestuttavasti. Opinnäytetyön aiheen ajankohtaisuus viittaa esillä olleeseen liikunnan tärkeyteen varhaisessa iässä. Päiväkodilla on tärkeä rooli liikuntasuhteen tukemisessa ja ulkoleikissä lapsilla on mahdollisuus liikunnallisiin leikkeihin. Ulkoleikki on tärkeä osa päiväkodin arkea ja ulkoleikkitalanteet mahdollistavat lasten liikkumisen ja leikkimisen kokonaisvaltaisesti. Ulkoleikistä ei ole tehty kuin muutamia aiempia tutkimuksia, vaikka ulkoleikki vie suuren osan päiväkotipäivästä ja on erityisen tärkeä lasten liikunnan kannalta. Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää, kuinka päiväkodin aikuinen toimii ulkoleikkitalanteessa ja mikä on aikuisen rooli ulkoleikissä lastentarhanopettajien ja lasten näkökulmasta. Selvitän minkälaisia leikkejä lapset leikkivät päiväkodin ulkoilutilanteessa ja etsin myös eroja lasten sisä- ja ulkoleikeissä. Tavoitteena on selvittää, kuinka aikuinen voi tukea lasten leikkiä parhaalla mahdollisella tavalla, erityisesti ulkoleikissä. Varhaiskasvattaja kokevat ulkoleikin erittäin tärkeäksi osaksi päiväkodin arkea ja ovat kaivanneet selvitystä aikuisen roolista ulkoleikkitalanteessa.

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen tutkimus ja tutkimusmenetelminä käytin teemahaastattelua ja sadutus-menetelmää. Keräsin aineistoa Vartiokylä-Myllypuro alueen päiväkodissa, joka toimi opinnäytetyöni työelämän yhteistyökumppanina. Teemahaastattelun toteutin yksilöhaastatteluna päiväkodin lastentarhanopettajille ja lasten ajatusten sekä kokemusten esille saamiseen käytin sadutus-menetelmää. Sadutuksessa rajasin tarinoiden aiheen ulkoleikkiin, jotta sain tutkielman kannalta oleellista tietoa.

Opinnäytetyössäni perehdyin leikin merkitykseen lapsen kehityksessä. Sen jälkeen perehdyin päiväkodin ulkoleikkitoimintaan ja selvitin aikuisen roolia ulkoleikkitalanteessa. Tarkastelin myös ympäristön ja leikkivälineistön merkitystä lasten leikin kannalta. Koska ulkoleikki on vahvasti sidoksissa myös liikuntaan, loin katsauksen liikuntaympäristöön, liikuntavälineistöön ja aikuisen rooliin liikuntakasvatuksessa. Opinnäytetyön tuloksista ilmeni, että ulkoleikillä on tärkeä merkitys lasten liikunnan kannalta. Ulkoleikki mahdollistaa lasten leikkiä monipuolisia, liikunnallisia ja omaehtoisia leikkejä. Aikuinen voi omalla toiminnallaan vaikuttaa ulkoleikin laatuun muokkaamalla leikkiympäristöä, mahdollistamalla leikkeihin välineitä ja tukemalla sekä ohjaamalla leikkiä.

2 Leikin merkitys varhaiskasvatuksessa

Lapset leikkivät suuren osan ajastaan, kun ovat tekemisissä ikätovereidensa kanssa. Leikki tuottaa lapsille mielihyvää ja lapsille leikin merkitys on leikki itsessään. (Santrock 2011: 437.) Myös Cailloisin (1999: 36) mukaan leikki ei ole tuottavaa toimintaa, eikä esimerkiksi lisää menestystä ja vaurautta tai tuota sinänsä mitään uutta, vaan leikki on mielekästä itsessään. Caillois määrittelee leikin toiminnaksi, joka on tuottamatonta, vapaaehtoista, erillistä, ennakoimatonta, säännönmukaista ja kuvitteellista. (Kalliala 1999: 36). Cailloisin mukaan leikkiin osallistumisen pitää olla vapaaehtoista ja leikkiin pakottaminen tai suostuttelemineen menettää jotakin olennaista itsestään. Caillois pitää ennakoimattomuutta olennaisena osana leikin luonnetta ja yllätyksellisyys sekä spontaanisuus kuuluvat leikkiin. (Kalliala 1999: 36–38.) Vaikka leikki saa usein sisältönsä tavallisesta maailmasta on merkittävää erottaa milloin leikitään ja milloin tehdään jotain muuta. (Kalliala 1999: 36.)

Ominainen tapa lapselle toimia on leikkimällä, liikkumalla, tutkimalla ja taiteellisen ilmaisun sekä -kokemisen kautta. Arki on lapselle mielekästä, kun hän saa omien kokemusten kautta oivaltaa uutta ja tehdä löytöjä. Lapsi oppii kokonaisvaltaisesti kehonsa, mielensä, tunteidensa ja ihmissuhteidensa kautta. (Haapsalo – Petäjä 2012:16.) Leikissä lapsella on mahdollisuuksia luoda suhteita elämään ja ympäristöön, joiden kokonaisuudesta ihmisen persoonallisuus muodostuu. Tottumukset, jotka muodostuvat leikissä, luovat pohjaa henkisille ja fyysisille kyvyille. Monipuoliset leikit rikastuttavat lapsen kokemusmaailmaa, jotka rakentavat pohjaa uusien kehitysvaiheiden tehtävien toteuttamiseen. (Helenius 1993: 9.)

Jean Piaget jakoi leikin kehityksen kolmeen eri vaiheeseen: esinetoimintaleikkiin, symbolileikkiin ja sääntöleikkiin. Kun lapsi alkaa tutkia ympäristöään ja pääse käsiksi esineisiin, lapsi alkaa huomata, että kaikilla hänen ympäristössään olevilla esineillä on jokin tarkoitus ihmiselle. Lapsi alkaa houkutella aikuista mukaan leikkiin ja lapsen kanssa tarkastellaan esineitä ja lapsi seuraa tarkasti, mikä on esineen käyttötarkoitus. Näin lapsi alkaa hiljalleen käyttää esineitä niiden käyttötarkoituksen mukaisella tavalla. Eriytyisen kiinnostunut lapsi on esineistä, jotka ovat myös aikuiselle tärkeitä, kuten puhelin ja avaimet. Lapselle esineiden ja lelujen pitäminen itsellään on myös tärkeää. (Helenius 1993: 31–32.) Kasvattajan tulisi huomata lapsen kehitys ja uudistaa esineympäristöä lapsen tarpeita vastaavaksi. Hyviä leikkivälineitä ovat kodin tavalliset välineet, joita

lapsi näkee aikuisten käyttävän päivittäin. Esimerkiksi leikkihella, padat ja kulhot, lusikat ja myös nuken sänky ovat hyviä leikkivälineitä. Kannattaa myös ottaa huomioon leikkivälineet kuten tuolit, lattiapatjat ja tyynyt ja muut välineet, jotka innostavat lasta liikkumaan. (Helenius 1993: 31.) Lapset ovat erityisen innostuneita erilaisista esteraidoista, joissa he pääsevät liikkumaan kokonaisvaltaisesti: kierimään, hyppimään, ryömimään ja voimistelemaan. Heleniuksen mukaan (1993: 32) noin kahden vuoden ikäisenä lapsi oppii käyttämään myös korvaavia välineitä leikeissään, esimerkiksi ulkoleikeissä puukeppi voi toimia lusikkana ja kivet rahana. Lapsi antaa esineille uuden merkityksen leikkimielikuvissaan. Samaan aikaan leikeissä voi huomata jo vaihtelevan sisällön, mutta lapsi ei vielä osaa omaksua itselleen roolia. (Helenius 1993: 32.)

Kolmannen ikävuoden tienoilla lapsi alkaa lähestyä seuraavaa leikin vaihetta ja leikki kehittyä mielikuva- ja esineleikeistä roolileikkiin. Roolin ottaminen ja kuviteltu tilanne luo mielekkyyttä esinetoiminnoille. Kasvattajan on tärkeää huomata lapsen kehitysvaihe ja osata muuttaa omaa toimintaansa roolileikkiin siirryttäessä, lapsen leikin kehityksen mukaisesti. Lapsi alkaa asettua uudenlaisiin suhteisiin ympäristön kanssa. Lapsi osaa asettua toisen rooliin, mikä merkitsee, että lapsi osaa erottaa oman toimintansa kohteen toiminnasta. Neljään ikävuoteen tultaessa lapsen kieli ja mielikuvitus kehittyvät erityisesti. Leikeissä vuoropuhelu ja kielenkäyttö lisääntyvät ja leikeistä tulee pitkäkestoisempia. (Helenius 1993: 36–38.) Lapsi oppii myös lainaamaan leluja muille lapsille. (Koivunen 2009: 40). Leikki-ideoita kehitellään ennen leikin alkamista yhdessä leikkikaverien kanssa. (Helenius 1993: 38). Päiväkodissa kuulee usein lasten kehittelevän leikki-ideaa yhdessä ennen leikin alkua. Ennen kuin leikki voi alkaa, sovitaan kuka on missäkin roolissa ja mitä he tekevät. Kasvattajan tehtävä on innostaa lapsia erilaisiin roolileikkeihin ja antaa lapsille siihen leikkivälineitä, esimerkiksi erilaisia rooliasusteita ja välineitä, kuten miekkoja ja kilpiä, palomiehenhattuja, keijujen siipiä ja taikasauvoja. Lapsen on helpompi asettua rooliin ja pysyä roolissa asusteiden avulla. Empiiristen havaintojen mukaan (1993: 40) tytöt leikkivät roolileikkejä enemmän kuin pojat, kun taas pojat leikkivät rakenteluleikkejä tyttöjä enemmän. Roolileikeissä harjoitellaan toisen asemaan asettumista ja toisen huomioon ottamista sekä kielellinen ilmaisu rikastuu roolileikeissä. Rakenteluleikeissä taas opitaan hallitsemaan avaruudellisia suhteita ja saadaan konkreettista pohjaa myöhemmin opittaville määrään liittyville käsitteille. Aikuisen tehtävä olisi luoda monipuoliset ja innostavat toimintamahdollisuudet ja ohjata

lapsia roolileikkeihin ja rakenteluleikkeihin sukupuolesta riippumatta. (Helenius 1993: 40.)

Roolileikin valtakausi jatkuu kolmesta ikävuodesta aina esikouluikään loppuun, jonka jälkeen leikissä siirrytään roolileikeistä sääntöleikkeihin. Tunnusomaisiksi leikkivälineiksi tulevat pienleikkivälineet ja aiheet monipuolistuvat. Pienvälineet mahdollistavat mielikuvituksen vapaamman käytön ja antaa enemmän tilaa omille vaikutuksille, kuin roolileikki. (Helenius 1993: 40.) Olen huomannut tämän ilmiön esikouluikäisten lasten ryhmässä, erityisen suosittuja leikkivälineitä ovat legot, pikku ukkelit, pienoistalot ja pienoiseläimet, jotka tunnetaan toiselta nimeltään Polly Pocket -lelut. Pienleikkivälineillä leikitään paljon useammin sisätiloissa kuin roolileikkejä, joissa otetaan itselle rooli. Roolileikit rajautuvat usein ulkona leikittäviin leikkeihin ja kotileikkiin, joka on usein enemmän tyttöjen suosiossa.

Kun lasten sosiaaliset taidot kehittyvät, niin riidat esineistä muuttuvat kiistaksi johtavasta roolista ja sen jälkeen ne muuttuvat keskusteluksi rooliin liittyvistä säännöistä. Kun leikki kehittyy, säännöt nousevat esille roolien takaa ja roolien rekvisiitta alkaa vetäytyä taka-alalle. Keskeiseksi leikeissä nousee oma suoritus verrattuna toisten suorituksiin, johon sääntöleikit antavat ihanteellisen mahdollisuuden. Roolileikit jatkuvat pienvälineleikkeinä ja sääntöleikkien suuntaan kehittyvinä ryhmäleikkeinä pitkälle kouluikään. (Helenius 1993: 40–41.) Sääntöleikki on pitkälle kehittynyt leikin muoto ja on luonteenomaista toimintaa vasta kouluikäisille lapsille. Alle kouluikäisten keskeisin leikin muoto on roolileikki, jolle tulisi luoda parhaat mahdolliset edellytykset päiväkodissa. Mutta pienetkin lapset pystyvät sääntöleikkeihin yhdessä aikuisen kanssa ja esikouluikäiset lapset selviävät hyvin oppimisessaan sääntöleikeissä ilman aikuista. (Helenius 1993: 46.) Esikouluikäisten lasten suosittuja sääntöleikkejä ovat perinteiset pihaleikit ja lautapelit, jotka sisältävät erilaisia sääntöjä. On tärkeää kuitenkin muistaa, että kaikki lapset kehittyvät yksilöllisesti ja heillä on omanlaiset leikin traditiot, jotka kumpuavat omasta kotipiiristään sekä omat leikki mieltymykset.

2.1 Leikin peruskategoriat

Edellisessä luvussa käsiteltiin Piagetin kolmijaottelua leikin kehitysvaiheista ikäkausittain. Tässä luvussa tarkastellaan Cailloisin tekemän leikkien lajien jaottelun kautta erilaisia leikkejä ja niiden ominaispiirteitä. Caillois jaottelee leikin lajit neljään eri perus-

tyyppiin, joita vastaa neljä pääteemaa: kilpailu, sattuma, kuvittelu ja huimaus. Hän myöntää itsekkin, että lajittelu ei kata kaikkia leikkejä, mutta hän pyrkii luokittelussaan mahdollisimman universaaliin luokitukseen. Tavoitteena on jaotella leikin monimuotoisuus neljään selkeästi määriteltyyn luokkaan. (Kalliala 1999: 40.)

Kilpailussa motiivina on voittaminen ja monien eri leikkien lähtökohtana on kilpailu. Kilpailussa tyypillistä on, että luodaan keinotekoinen tilanne, jossa kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet. Esimerkiksi urheilukilpailussa, jossa kilpailu käydään reilun pelin hengessä, voittaja saa osakseen arvonantoa, joka toimii kilpailun motiivina. Jo ennen säännönmukaisten kilpailujen alkamista, lapset haastavat toisiaan erilaisiin kilpoihin, esimerkiksi kuka kestää pisimpään kutittamista tai pystyy olemaan räpyttämättä silmiä kauemmin. (Kalliala 1999: 42.) Esikouluikäisille lapsille kilpailu on olennainen osa arkipäivää. Kilpaillaan siitä, kuka ehtii ensimmäisenä jonoon, kuka on ensimmäisenä valmis tehtävien teossa, kuka voittaa juoksukilpailun ja kuka saa eniten maaleja jalkapallopelissä. Cailloisin (1999: 86) mukaan suuri osa tähän kategoriaan kuuluvista leikeistä ovat pelejä, joissa voittaminen ja häviäminen ovat keskeisiä elementtejä. Useat pihaleikit kuuluvat myös tähän kategoriaan, kuten esimerkiksi kirkonrotta. Lapset osallistuvat leikkiin ensisijaisesti yhdessäolon ja ryhmään kuulumisen sekä leikin jännittävyyden takia. Mutta jos leikissä ei kuitenkaan olisi kilpailun elementtiä, menettäisi leikki viehättävyyden, eikä olisi enää merkitystä pelastaa toisia lapsia ja piiloutua taitavasti. (Kalliala 1999: 86.)

Toisin kuin leikin kategoriassa kilpailu, sattuma leikissä voittaa se, jolla on hyvä tuuri. Esimerkkejä sattumaleikeistä ovat muun muassa noppapelit, arpajaiset ja kruuna vai klaava. Näiden leikkien viehätys perustuu sattumanvaraisuuteen. Näissä leikeissä kyvykkyydellä, pätevyydellä ja osallistujan ominaisuuksilla ei ole merkitystä, toisin kuin kilpailussa. Leikit perustuvat onneen ja epäonneen. (Kalliala 1999: 42.) Tällaisia pelejä, joita lapset pelaavat päiväkodissa ovat esimerkiksi Afrikan-tähti, useat eri lautapelit ja noppapelit, joissa arpakuution osoittama luku on sattumanvaraista eikä yhteydessä osallistujan kykyihin ja osaamiseen.

Kuvitteluleikissä lapsi heittäytyy illuusion ja kuvitteelliseen maailmaan. Kuvitteluleikissä lapsi voi muuttua kuvitteelliseksi henkilöksi sen lisäksi, että kokisi jotakin kuvitteellisessa maailmassa. Lapsi heittäytyy rooliin ja luopuu omasta persoonallisuudestaan ja

on uskovinaan ja uskottelevinaan olevansa joku muu. Kuvitteluleikissä lapsi voi rikkoa rajoja ja kuvitella rikkaampia versioita todellisuudesta ja aikuisten elämästä. (Kalliala 1999: 43–45.) Päiväkodissa varsinkin tyttöjen keskuudessa koti-leikki on yleinen ja suosittu leikki. Lapset heittäytyvät mielikuvituksen maailmaan ja ottavat itselleen eri perheenjäsenien rooleja ja jäljittelevät joko aikuisen tai lapsen käyttäytymistä kodin arkitilanteissa. Susan Smilanskyn (1999: 44) mukaan lasten roolit perustuvat jäljitteilyyn, kun taas kuvitteluun perustuvat suhde esineisiin, tapahtumiin ja tilanteisiin. Kielellinen vuorovaikutus on oleellinen osa leikkiä, koska leikissä on usein mukana kaksi tai useampi leikkijä. Kommunikointi leikissä tapahtuu kahdella eri tasolla: lapset neuvottelevat leikistä, joka on puhetta leikistä, mikä erottuu itse leikissä käytettävästä puheesta. (Kalliala 1999:44.) Esimerkiksi leikissä, jossa lapset leikkivät olevansa poneja, lapset voivat neuvotella välillä mitä seuraavaksi tapahtuu ja sen jälkeen palaavat taas ponin rooleihinsa ja jatkavat leikkiä. Kallialan (1999) mukaan kuvitteluleikkejä luonnehtii kuvitteellisuus, vapaaehtoisuus, ennakoimattomuus, tuottamattomuus ja erillisuus. (Kalliala 1999: 44).

Kuvitteluleikissä kuusivuotiaiden ajankohtaisia leikkiteemoja ovat: koti, nainen ja mies, aikuisten kilpailuleikit, seikkailu ja taisteluleikit. (Kalliala 1999:103). Esikouluikäisille lapsille kuvitteluleikit, joissa on kokemuksen mukana tuomaa rakennetta, juonta, vastavuoroisia rooleja, aikuismaista kielenkäyttöä ovat tyypillisiä leikkejä. (Helenius – Korhonen: 7). Kuvittelu edesauttaa lapsen ongelmanratkaisukykyä. Kuvitteluleikki auttaa muistissa olevien mielikuvien käsittelyä ja uusien toimintojen suunnittelua ja toteuttamista. Kuvitteluleikissä lapsi voi samaistua johonkin toiseen ihmiseen ja tuoda esille omia kokemuksiaan ja näkemyksiään elämästä. Rauhallinen, miellyttävä ja turvallinen ilmapiiri mahdollistaa kuvitteluleikin. (Numminen 2005: 163–164.)

Viimeiseen leikin kategoriaan kuuluvat leikit, joissa tavoitellaan huimauksen tunnetta. Leikeissä tavoitellaan nautintoa tuottavaa pyörtymyksen tunnetta. Leikeissä halutaan järkyttää hetkeksi havaitsemisen ja aistimisen luotettavuus. Cailloisin mukaan ne ovat toisinaan fyysisiä ja toisinaan psyykkisiä. Fyysisen huimauksen tunteen aiheuttavat suoraviivaisen liikkeen nopeutuminen tai yhdistyminen kiertoliikkeeseen, keinuminen, putoaminen ja liukumisen. Psyykinen huimaus ilmenee hetkellisenä haluna tuottaa epäjärjestystä ja aiheuttaa sekaannusta tai hulluttelun puuskina. (Kalliala 1999: 45–46.)

Leikki ei kuulu aina selkeästi yhteen peruskategoriaan vaan sisältää elementtejä useammasta ryhmästä. Esimerkiksi kilpailu- ja kuvitteluleikki voidaan yhdistää tai huimaus voi yhdistyä sattumaleikissä. Kilpailu- ja sattumaleikkiä yhdistää säännöt ja kuvittelu- ja huimausleikkiä taas yhdistää mielikuvitus ja improvisointi. (Kalliala 1999: 47–48.)

2.2 Leikin merkitys lapsen kehityksessä

Leikillä on tärkeä rooli nuorten lasten kognitiivisessa ja sosioemotionaalisessa kehityksessä. (Santrock 2011: 438). Kognitiivisella eli tiedollisella kehityksellä tarkoitetaan ajatteluun, muistiin, havaitsemiseen, kieleen ja oppimiseen liittyvää kehitystä. Kun tarkastellaan kognitiivista kehitystä, tarkastellaan ihmisen kykyä oppia uusia tietoja ja taitoja. (Kronqvist – Pulkkinen 2007:86.) Piaget'n ja Vygotskyn (2011: 438) mukaan leikillä on tärkeä yhteys lapsen kognitiivisessa kehityksessä. Piaget'n mukaan leikki edistää lasten kognitiivista kehitystä ja hänen mielestään leikki mahdollistaa kognitiivisten toimintojen harjoittelua parhaalla mahdollisella tavalla. Leikki mahdollistaa lasten harjoitella heidän osaamistaan ja taitojaan rennolla ja mieluisella tavalla. (Santrock 2011: 438.) Teoreetikot ovat keskittyneet erilaisiin näkemyksiin leikistä ja korostaneet leikin erilaisia funktioita. Freudin ja Erikssonin (2011: 438) mukaan leikin avulla lapsi pystyy käsittelemään ahdistuneisuuden tunnetta ja konflikteja. Koska lapsi on purkanut paineita leikissä, hän pystyy käsittelemään paremmin arkielämän ongelmia. Leikissä lapsen on mahdollista purkaa liiallista fyysistä energiaa ja vapauttaa tukahdutettuja jännitteitä. (Santrock 2011: 438.) Lapsi oppii omien tunteiden säätelyä ja sosiaaliset taidot kehittyvät leikissä. (Kalliala 1999: 39). Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan vuorovaikutukseen liittyviä taitoja ja valmiutta liittyä ryhmiin. Sosiaaliin taitoihin liittyy myös lapsen herkkyyys toisen lapsen yhteistyöaloitteille. (Kronqvist – Pulkkinen 2007: 116.)

Leikkiessä lapsen kieli, hypoteettinen ja kausaalinen ajattelu, joustava yhdisteleminen, luova ajattelu, assosiativinen sujuvuus ja ongelmanratkaisukyky kehittyvät. Leikissä lapsi oppii myös erottamaan ulkoisen todellisuuden leikin todellisuudesta. (Kalliala 1999: 39.) Lapsen vuorovaikutustaitojen kehittymiselle omien tunteiden hallinta ja empatiakyky luovat hyvän perustan. Leikeissä ja peleissä lapset omaksuvat tunteiden näyttösääntöjä. Esimerkiksi yhteisissä pallopeleissä opitaan että, kun oma joukkue voittaa niin on soveliasta näyttää ilon ja onnistumisen tunteita, mutta kun hävitään, ei suuttumuksen ja pettymyksen tunteita sovi näyttää. (Numminen 2005: 183–184.) Leikissä lapset oppivat vuorovaikutuksessa paljon toisiltaan. Oppiminen tapahtuu yhdessä

toimiessa ja kaikki vuorovaikutustilanteet ovat oppimistilanteita. Lapset ratkovat yhdessä olemassaolon ja identiteetin kannalta keskeisiä kysymyksiä. Lapset luovat ja ylläpitävät yhteenkuuluvuutta esimerkiksi matkimisen, vertailun, vitsien kertomisen sekä sanallisten leikkien avulla. Lapset jakavat kokemuksiaan ja luovat yhteisiä normeja ryhmässä. (Strandell 1995: 182.) Lapsille on tärkeää tunne siitä, että kuuluu ryhmään. (Rasku-Puttonen 2006: 111). Lasten vuorovaikutuksen perustehtävä on mukaan pääseminen ja mukana oleminen. (Strandell 1995: 182). Lapsille on erityisen tärkeää, että aikuinen ja muut lapset hyväksyvät hänet. Lapsille kokemus siitä, että saa olla mukana leikissä, on arvokas. Päivittäin joku lapsi pahoittaa mielensä, jos häntä ei huoliteta mukaan johonkin leikkiin. Lapsilla tulisi kuitenkin olla mahdollisuus valita leikkiaihe ja leikkikaverit itse, mutta aikuisen tehtävä on pyrkiä tutustuttamaan lapsia toisiinsa ja luoda mahdollisuuksia yhteiselle leikille ja huolehtia, että kukaan ei jää leikkien ulkopuolelle yksin.

Leikissä lapsen mielikuvitus kehittyy. Leikki edellyttää mielikuvitusmaailman avautumista, koska lasten leikki toimii mielikuvituksessa ja mielikuvien avulla. Mielikuvituksen avulla lapsi voi luoda uutta toimintaa jo olemassa olevista elementeistä. Lapset järjestävät leikkitalan ja leikkivälineet mielikuvan mukaan, mitä leikkiin tarvitaan ja leikin edetessä lapset rakentavat leikistä yhteistä mielikuvaa. Mielikuvitusleikki luo pohjaa myöhempiin oppimis- ja työsuorituksiin. (Hintikka 2004: 46.) Yhdessä leikkiminen ja muu yhteistoiminta kehittää lasten sosiaalisia taitoja. Leikeissä lapset valitsevat yhdessä leikki-idean ja sopivat mitä leikitään ja missä. Leikkiessä lapset sopivat ja organisoivat leikin kulkua yhdessä. Leikissä lapset oppivat toimimaan muiden lasten kanssa ja ratkaisemaan ristiriitatilanteita. (Hintikka 2004: 47.)

Kieli on hallitsevassa osassa leikkiä. Mielikuvien jakaminen ja kehittäminen edellyttää leikkijöiden kesken kieltä. Leikissä lapset ovat vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa ja mielikuvien luominen ja leikin organisoiminen kehittävät lapsen abstraktia ajattelua. (Hintikka 2004: 51.) Vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa lapset oppivat esimerkiksi tekemään yhteistyötä ongelmanratkaisutilanteissa ja johtamaan sekä seuraamaan toisia. (Karila – Alasuutari – Hännikäinen – Nummenmaa – Rasku-Puttonen 2006: 153). Leikeissä lapset oppivat kuuntelemaan toisiaan ja ymmärtämään puheeseen ja ilmeisiin sisältyviä viestejä, jotka ovat leikin kannalta merkityksellisiä. Usein leikeissä lapset voivat olla aktiivisempia kuin normaalissa arjessa. Arjen tilanteissa arka lapsi voi olla lei-

kissä aloitteellinen ja leikki-idean eteenpäin viejä. (Hintikka 2004: 51.) Lisäksi leikeissä lapsen itsekuri ja keskittymiskyky kehittyvät. Usein lapsi keskittyy leikkiin pitkäjänteisesti ja leikki voi vaatia hyvinkin älyllisiä ponnisteluja. Leikki tuottaa lapsille iloa vaikka joutuvatkin leikissä toimimaan omien impulssien ja halujen vastaisesti. (Hintikka 2004: 51.)

2.3 Lasten omaehtoinen leikki

Tutkimusten mukaan lapsuus on lyhentynyt ja sen mukana omaehtoinen leikki on vähentynyt. Omaehtoinen leikki on lapsen itse keksimää, suunnittelemaa ja ohjaamaa. (Järvinen – Laine – Hellman-Suominen 2009: 65.) Omaehtoisessa leikissä lapset käsittelevät arjen tapahtumia omien kokemusten, elämysten, käsitystensä ja konkreettisten tietojensa pohjalta. Lapset keksivät omaehtoiisiin leikkeihin itse niiden sisällön ja muodon. Leikissä lapset ilmaisevat ajatuksiaan, tunteitaan, toiveitaan ja pyrkimyksiään sekä keskinäisiä suhteitaan. Leikkiessä lapsi muodostaa kuvaa todellisuudesta ja analysoi todellisuutta omassa mielikuvituksessaan. Leikkien aiheet valikoituvat usein lapsille läheisistä ja tärkeistä teemoista. Leikissä lapsi antaa merkityksiä omien kokemusten perusteella, joita hän on saanut ympäristöstään ja kulttuuristaan. Lapsi tutkii leikissään ympäröivää maailmaa ja oivaltaa todellisuutta tilanteessa, jossa omat taidot eivät riitä aikuisen tasolle. (Hintikka – Helenius – Vähänen 2004: 39–42.) Aikuisen tehtävä on antaa lasten käsitellä leikeissä lapsille itselleen merkityksellisiä asioita, kun ne ovat heille ajankohtaisia ja tärkeitä. Lasten omaehtoisten leikkien aiheet tulevat lasten omista kokemuksista. Leikkiessään lapsi oppii kulttuurista todellisuutta ja taitoja, joita tarvitaan myöhemmin koulussa ja elämässä. (Hintikka 2004: 55.)

2.4 Ammattikasvattajan rooli leikin tukemisessa

Ammattikasvattajan työtapaan vaikuttavat omat näkemykset lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta. Kasvattajan tehtävä on kerätä tietoa lapsista ja heidän ympäristöstään sekä oppimisesta ja kehityksestä oman toimintansa tueksi. Kasvattajan oppimiskäsitys vaikuttaa hänen tapaansa tehdä työtä. Oppimiskäsitys tarkoittaa käsitystä siitä, mitä oppiminen on ja miten oppiminen tapahtuu ja kuinka oppimista voidaan edistää. Ammattikasvattajan on tärkeää tuntee perustehtävänsä kasvattajana ja ymmärtää, että lapsen vanhemmat ovat lapsen kasvatuksesta päävastuussa ja kunnioittaa vanhempien näkemyksiä ja pyrkiä mahdollisimman hyvään kasvatuskumppanuuteen. (Järvinen – Laine – Hellman-Suominen 2009: 115–116.) Kasvatuskumppanuudella tar-

koitetaan suhdetta, jolloin sekä varhaiskasvattajat että vanhemmat sitoutuvat tietoisesti lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Hyvän kasvatuskumppanuuden perustana on avoin vuorovaikutus- ja luottamussuhde vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välillä.

Kasvattajalla on tärkeä merkitys lapsen leikin ja kielen kehityksessä, ne kehittyvät vastavuoroisessa yhteistoiminnassa lapsen ja aikuisen välillä. Aikuinen on tärkeä leikkikaveri pienelle lapselle ja lapsi tarvitsee aikuisen tukea leikkiinsä. Jo aikuisen läsnäololla on suuri merkitys, lapsi antautuu omaan leikkiin turvallisen aikuisen läsnä ollessa ja saa aikuiselta tarvittaessa apua ja positiivista palautetta itselle merkityksellisiin saavutuksiin. Olennaista leikeissä on, että leikki-ideat ovat lapsen omia ja lapsi valitsee leikkialueen itse ja haluaa leikkiä sitä. (Helenius 1993: 31–36.) Lapsi ja kasvattaja vaikuttavat vastavuoroisessa kanssakäymisessä toisiinsa. Dialogi lapsen ja aikuisen välillä perustuu luottamukseen, joka on riippuvainen molemminpuolisesta avoimuudesta ja herkkyydestä kuunnella. Lapsi pystyy ilmaisemaan itseään rohkeasti, kun huomaa, että kasvattaja kuuntelee ja arvostaa hänen ajatuksiaan ja tekemisiään. (Numminen 2005: 187.) Aikuisen on tärkeää seurata leikkiä ja leikin etenemistä. Aikuisen tehtävä on auttaa leikissä vain sen verran kuin on tarve. Aikuisen tulee olla lähellä ja auttaa ja tukea lasta tarvittaessa. (Hintikka – Helenius – Vähänen 2004: 43.)

Suomalaisessa varhaiskasvatuspedagogiikassa on arvostettu lasten vapaata leikkiä ja lapsen omaehtoista leikkiä. Perinteisesti on ajateltu, että leikkiä voi tarkkailla ja havainnoida, mutta leikkiin ei tulisi puuttua. Kallialan ja Tahkokallion (2004: 17) mukaan tämä on passivoittanut aikuisten lähestymistapaa. Aikuisten on vaikea toimia aktiivisesti leikin tukemisessa, jos taustalla on pelko liiasta aikuiskeskeisyydestä. Aikuisen rooli leikissä vaihtelee, joskus aikuisen on hyvä vetäytyä leikkialoitteen tekemiseen ja joskus aikuisen olisi hyvä olla mukana lasten leikissä. Kalliala ja Tahkokallio (2004: 17) toteavat, että ei ole olemassa oikeita vastauksia siihen, milloin aikuisen tulisi puuttua leikkiin ja milloin jäädä leikin ulkopuolelle. (Kalliala – Tahkokallio 2004: 17.)

Hakkaraisen (1990: 245) mukaan leikin ohjaamisen välineet ja keinot, jotka ovat nykyisin käytössä, eivät ota huomioon leikin ja kasvattajan työn akuutteja ristiriitoja. Leikissä korostetaan lasten itsenäisyyttä ja aikuisen roolia sivusta seuraajana. Lasten itsenäisyyttä korostettaessa leikissä syrjäin jää kysymykset leikin kehityksestä ja kehittämi-

sen tarpeesta. Kasvattajan tehtävä leikin ohjauksessa on saada kaikki lapset leikkimään. Päiväkodissa vallitsee arkipäivän tulkinta, että lasten leikkiessä, leikki kehittää kaikkia. Pedagogisessa leikin ohjaamisessa voidaan myös ottaa toinen näkökulma, jolloin huomio kiinnitetään yksilöiden puuttuviin leikkitaitoihin. Leikin havainnoinnissa huomio kiinnitetään niihin lapsiin, joilla leikkitaidot eivät yllä muiden ryhmän lapsien tasolle. Silloin aikuinen voi opettaa lapselle leikkiroolin edellyttämiä symbolisia leikkitekoja ja ohjata lapsia leikkimään tietyn lapsen parina tai tietyssä ryhmässä. (Hakkarainen 1990: 245.) Lasten leikin eteneminen ja kehittäminen vaatii välillä aikuisen ohjaamista. Aikuisen pitäisi ohjata leikkiä, mutta antaa kuitenkin lasten omalle leikin kehittämiselle tilaa. Hakkaraisen mukaan (1990: 246) leikin ohjaamisessa törmätään päivittäin ongelmaan, että kasvattajien omasta mielestä leikin hienovarainen ohjaaminen katkaisee leikin kokonaan. (Hakkarainen 1990: 246).

Aikuinen saa tärkeää tietoa havainnoimalla lasten leikkiä, esimerkiksi siitä mihin lapsi kykenee saadessaan tukea. Kun aikuinen seuraa lasten leikkiä, voi aikuinen hienovaraisesti auttaa lasta tarvittaessa ja olla osaltaan saavuttamassa lähikehitystä myös omaehtoisessa leikissä. (Hintikka 2004: 45.) Lasten leikkien kehittyminen ja monipuolistuminen vaatii aikuisen panostusta. Aikuisen on annettava tilaa lapsen omien leikkien kehittymiselle ja ohjata lasten leikkejä hienovaraisesti tarvittaessa. Jos aikuinen ohjaa leikkiä liikaa, lasten leikki saattaa loppua. Aikuisen tehtävä on järjestää leikkimahdollisuuksia ja välineitä lasten ikään liittyviä leikkejä suosiviksi. Aikuinen voi tukea lasten leikkiä ilman suoraa ohjausta turvaamalla lapsille leikkirauha, järjestämällä lapsille leikitilaisuuksia ja aikaa, olemalla läsnä ja kiinnostunut lasten leikeistä, sekä luomalla hyvän tunneilmapiirin. Leikin edistymistä auttavat myös hyvin ajoitetut vuorovaikutukset epäsuoran ohjauksen lisäksi. (Siren-Tiusanen 2004: 16.) Päiväkodin yleinen ilmapiiri ja aikuisten välisten suhteiden ilmapiiri heijastuu leikin tilanteisiin. Ryhmän aikuisten välillä tulisi olla avoin keskustelukulttuuri toiminnasta ja lasten tilanteista. Aikuisen tehtävä on luoda leikitilaan myönteinen tunnelma ja huolehtia tilan elävyydestä. Tilan uudelleen järjestely aika ajoin innostaa lapsia leikkimään. (Helenius 1993: 112.) Aikuisen tehtävä on huolehtia lasten myös yksilöllisistä leikkitarpeista. Usein leikki päiväkodissa on yhteistoimintaa toisten lasten kanssa, mutta lapsille tulisi järjestää tilaa, joka mahdollistaa syventymisen myös yksinleikkiin. (Helenius 1993: 113.)

Koska alle kouluikäisen lasten tärkein leikin muoto on roolileikki, tulisi aikuisen luoda roolileikille parhaat mahdolliset puitteet. Esikouluikäiset lapset ovat kykeneväisiä luomaan edellytykset omille leikeilleen, mutta kasvattajan tehtävä on huolehtia nuorempien lasten tarpeista ja tarjota lapselle roolileikkeihin toimintavälineitä. Koska lapset roolileikeissään usein jäljittelevät aikuisia, olisi lapsille tärkeää nähdä aikuisia erilaisissa työtehtävissä. Päiväkodissa tämä voitaisiin mahdollistaa retkillä ja vierailuilla erilaisiin paikkoihin, jotka mahdollistavat lapsen havainnoida uusia tilanteita ja uutta ympäristöä ja saada niistä virikkeitä omiin leikkeihin. (Helenius 1993: 43,46.)

Pedagogisessa ohjaamisessa lasten leikkiympäristöä muokataan ja erilaisia tilanteita järjestetään, sekä leikkikaluja valitaan ohjaamisen keinona. Kasvattajat ottavat myös kantaa lasten ympäristöstä poimimiin teemoihin ja aiheisiin. (Hakkarainen 1990: 246). Leikin ohjaamisessa epäsuoria vaikuttamisen menetelmiä ovat leikkiympäristön muokkaaminen tietyn tyyppisille leikeille suotuisaksi, leikkilaisuuksien järjestäminen ja leikkivälineiden tarjoaminen, joita voidaan käyttää suoran leikkiin vaikuttamisen ja osallistumisen sijaan. (Hakkarainen 1990: 248.) Aikuinen pystyy leikkivälineiden valinnalla vaikuttamaan leikkien sisältöihin. Erilaiset leikkivälineet innostavat erilaisiin leikkeihin, kuin toiset. Lääkärin välineet, kauppaleikkivälineet ja kotileikkivälineet innostavat lapsia roolileikkeihin, kun taas toiset voivat ohjata lapsia toisenlaisiin leikkeihin. Leikkivälineiden valinnalla aikuinen voi ohjata lasten leikkiä epäsuorasti.

Aikuinen voi vaikuttaa leikkiin sisältä käsin menemällä mukaan lasten leikkiin ja ottamalla itselleen leikkiroolin, silloin aikuinen voi ohjata leikkiä epäsuorasti oman roolinsa kautta. Kun aikuinen ottaa roolin lasten leikeissä, aikuinen myös noudattaa leikin yhteisiä sääntöjä ja toteuttaa juonta lasten rinnalla. (Hakkarainen 1990: 250.) Aikuisen leikissä mukana olo mahdollistaa myös arempien lasten mukaan tulon ja aikuinen voi myös toimia leikissä välittäjänä esimerkiksi tyttöjen ja poikien välillä, niin että syntyy lasten yhteinen leikki. Leikissä mukana olemalla aikuinen näkee leikin ongelmat uudesta näkökulmasta, kun vain tarkkailijan näkökulmasta ulkopuolisena. (Hakkarainen 1990: 250.) Perusongelmana suorassa leikin ohjauksessa on erot aikuisen ja lapsen ratkaisujen logiikassa. Lapsi ei välttämättä ymmärrä miksi leikkivälineet täytyy leikin jälkeen korjata pois. Suorassa leikin ohjauksessa voidaan puuttua ongelmalliseen leikin etenemiseen. Aikuinen voi keskeyttää leikin ja sen jälkeen yhdessä lasten kanssa voi-

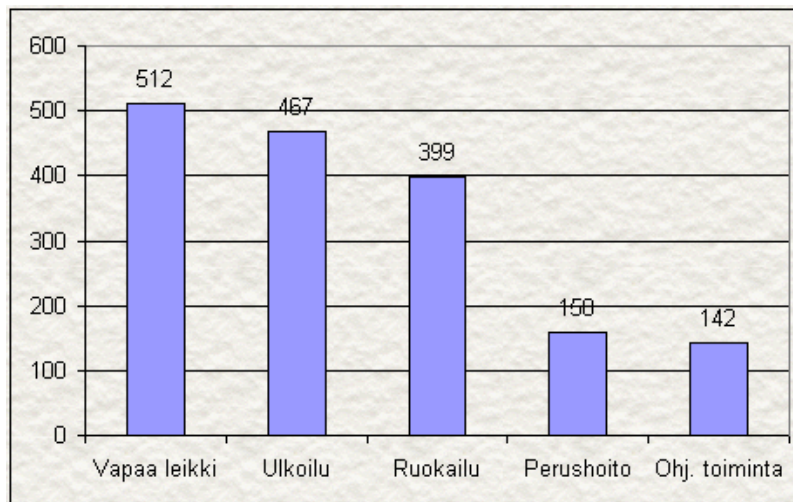
daan pohtia leikin suunnitteluun ja organisoimien ongelmia. (Hakkarainen 1990: 246–247.)

3 Päiväkodin ulkoleikkitoiminta

Aiemmissa luvuissa käsiteltiin leikin merkitystä varhaiskasvatuksessa ja aikuisen roolia leikin tukemisessa, seuraavassa osiossa syvennyttään ulkoleikkiin ja ulkoleikin merkitykseen, sekä leikkiympäristön ja leikkivälineistön merkitykseen lasten leikeissä. Koska ulkoleikit ovat usein liikunnallisia leikkejä ja ulkoilu mahdollistaa lasten liikkumisen, tarkastelen myös liikunnan merkitystä varhaiskasvatuksessa.

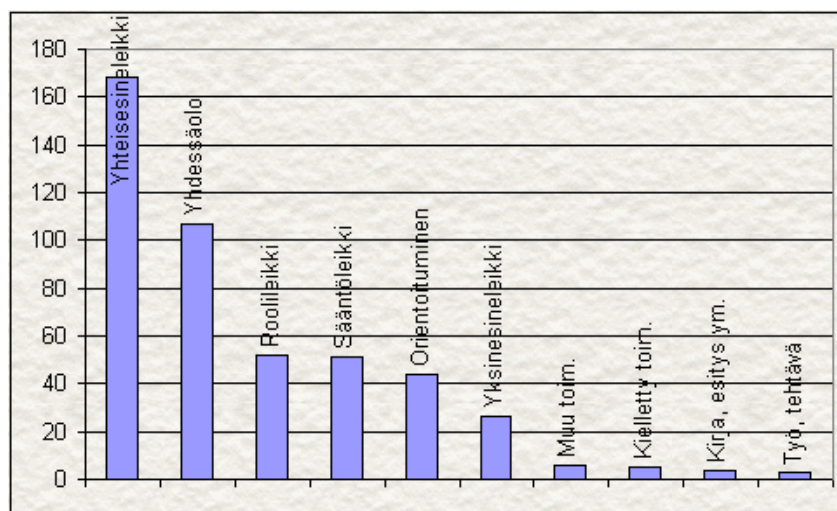
3.1 Tutkimustietoa ulkoleikkitoiminnasta

Jyrki Reunamo on tehnyt tutkimuksen aiheesta ”Mitä päiväkodissa oikein tehdään?”. Reunamo on kerännyt aineistoa päiväkodin tapahtumista Helsingin eri alueiden 3-7-vuotiaiden lasten kokopäiväryhmistä. Hän on havainnoinut päiväkodin yleistä toimintaa, lapsen toimintaa, pyrkiikö lapsi vaikuttamaan tilanteeseen ja mitä lapsi tarkkaili sekä kenen kanssa lapsi toimi. Toimintaa havainnoitiin jokaisessa päiväkodissa kello 8.00 - 12.00 välisenä aikana. (Reunamo 1999.) Seuraavassa kuviossa näkyy päiväkodin toimintatapojen jakautuminen.

Kuvio 1. osoittaa kuinka toiminta on jakautunut päiväkodissa aamupäivän aikana (Reunamo 1999)

Tutkimukseen osallistui 76 lasta ja kaikkia paikalla olevia lapsia havainnoitiin päiväkotiryhmissä. Päivän aikana havaintoja yhdestä lapsesta kertyi noin kymmenen. Tutkimuksen aikana havaintoja kertyi kaiken kaikkiaan 1976. Aineisto antaa kuvan Helsingin kunnallisten päiväkotien toiminnasta 3-7-vuotiaiden ryhmissä. Aineistosta voidaan selvittää toiminnan keskimääräinen jakautuminen aamupäivän aikana. (Reunamo 1999.) Kuvion 1. mukaan lapsilla on paljon aikaa vapaaseen leikkiin ja ulkoilu vie myös suuren osan aamupäivän toiminta-ajasta. Aika, jonka lapsi viettää ohjatun toiminnan piirissä vaikuttaa vähäiseltä. Reunamon mukaan lapsen ohjattu toiminta on varmasti muuttunut pienryhmätoiminnan lisääntyessä, joka vie aikuisilta paljon aikaa. Aikuisten ohjaaminen on suoran ohjauksen sijaan epäsuoraa toimintaympäristöjen luomista ja virikkeiden järjestämistä. (Reunamo 1999.) Lasten aamupäivästä sisä- ja ulkoleikkeihin kului lähes 60 prosenttia. Tutkimuksen mukaan voidaan sanoa, että päiväkodeissa on runsaasti leikkiaikaa. (Reunamo 1999.)

Kuvio 2. Toiminnan jakautuminen ulkoleikin aikana (Reunamo1999)

Tutkimusaineistosta näkyy millaiseen toimintaan ulkoleikit jakautuvat ulkoilutoiminnan aikana. Suurimman osan ajasta lapset leikkivät yhteisleikkejä ja yhdessäolo on toiseksi yleisintä toimintaa ulkoilun aikana. Seuraavaksi yleisintä toimintaa ovat roolileikit ja sääntöleikit, sitten orientoituminen ja yksinäinleikki. Muiden toimintojen, kiellettyjen toimintojen sekä töiden ja tehtävien osuus ovat vähäistä ulkotoiminnassa. Reunamon (1999) mukaan ulkoilutoiminta on paljon hajanaisempaa, verrattuna sisäleikkitoimintaan. Ulkoleikkien lajien löytäminen on haastavampaa ja vaatii enemmän tulkintaa.

Siksi Reunamo mainitsee, että kuvion pylväiden korkeuteen tulee suhtautua varauksella ja, että joku toinen tutkija olisi voinut saada erinäköisiä tuloksia. (Reunamo 1999.)

3.2 Ulkoleikkitoiminta

Päiväkodissa lasten kanssa ulkoillaan yleensä aamupäivällä noin kello 9.30–11.00 ja iltapäivällä noin kello 15.00–17.00 sääolosuhteiden mukaan. Ulkoleikki luo lapsille mahdollisuuden liikunnallisiin leikkeihin. Erityisen tärkeää on, että lapsilla on vapaus liikkua. (Helsingin kaupunki/ sosiaalivirasto 2004: 11). Ulkona löytyy leikkimahdollisuuksia, joita sisällä ei ole mahdollisuus leikkiä, kuten pelata jalkapalloa, leikkiä hippaa, laskea liukumäkeä, keinua, kiipeillä puissa ja niin edelleen. Ulkona lapset saavat liikkua vapaasti ja purkaa energiaansa. Ulkoilussa lapsilla on myös hyvät mahdollisuudet vapaaseen leikkiin. Lapset saavat valita vapaasti leikin aiheet ja leikkikaverit. Suurin osa lasten vanhemmista toivoo ulkoilua päiväkodin toiminnalta. (Helsingin kaupunki/sosiaalivirasto 2004: 11).

Perinteiset pihaleikit ovat vähentyneet huomattavasti. Tähän on vaikuttanut lisääntynyt harrastustoiminta, televisio, ikäsegregaatio ja syntyvyyden aleminen. Kuinka lapset oppivat pihaleikkejä, jos pihalla ei ole muita vanhempia lapsia siirtämässä pihaleikkikulttuuria nuoremmille lapsille. (Kalliala 1999: 90.) Joillekin lapsille päiväkodin piha on ainoa paikka oppia pihalla tapahtuvia sääntöleikkejä, kuten kirkonrottaa, piilosta, sokkoa, väriä, peiliä ja erilaisia hippaleikkejä. (Kalliala 1999: 88, 90).

Ennen kouluikää lapset leikkivät paljon yhdessä ryhmäleikkejä ja kykenevät leikkimään sääntöleikkejä muiden lasten kanssa. (Kalliala 1999: 90). Sääntöleikkejä, opitaan ja leikitään päiväkodin pihalla. Pihaleikeissä syntyy yhteenkuuluvuuden tunne ja ikä- ja sukupuolijako leikeissä ei ole niin jyrkkä. Pihanleikkiporukat muodostuvat eri-ikäisistä tytöistä ja pojista, koska usein leikkeihin tarvitaan paljon osallistujia. Päiväkodissa esi-koululaiset ovat niin sanotusti leikkikulttuurin kantajia ja leikin taitajia. (Kalliala 1999: 90.)

3.3 Leikkiympäristön ja -välineistön merkitys leikissä

Kasvattajien tehtävänä on suunnitella toimintaa tietoisesti ja tavoitteellisesti ja rakentaa lapselle ympäristö, joka tukee lapsen kehitystä ja jossa lapsella on mahdollisuus toimia ominaisella tavalla. Varhaiskasvatusympäristö muodostuu fyysisestä, psyykkisestä

tä ja sosiaalisesta ympäristöstä. (Stakes 2005: 17.) Hyvin suunniteltu ympäristö kannustaa ja innostaa lapsia liikkumaan, kokeilemaan, toimimaan ja ilmaisemaan itseään monin eri tavoin. Päiväkodin tilojen ja oppimis- ja liikkumisympäristöjen suunnittelussa turvallisuus tulee aina ottaa huomioon. (Stakes 2005: 18.) Tärkein päiväkodin pihan ominaisuus on sen riittävä pinta-ala ja kunnan piha houkuttelee lapsia ulkoilemaan. (Helsingin kaupunki/sosiaalivirasto 2004: 11). Varhaiskasvattajat ovat vastuussa leikkiympäristön muokkaamisesta ja voivat mahdollistaa lasten leikkimisen erilaisissa ympäristöissä.

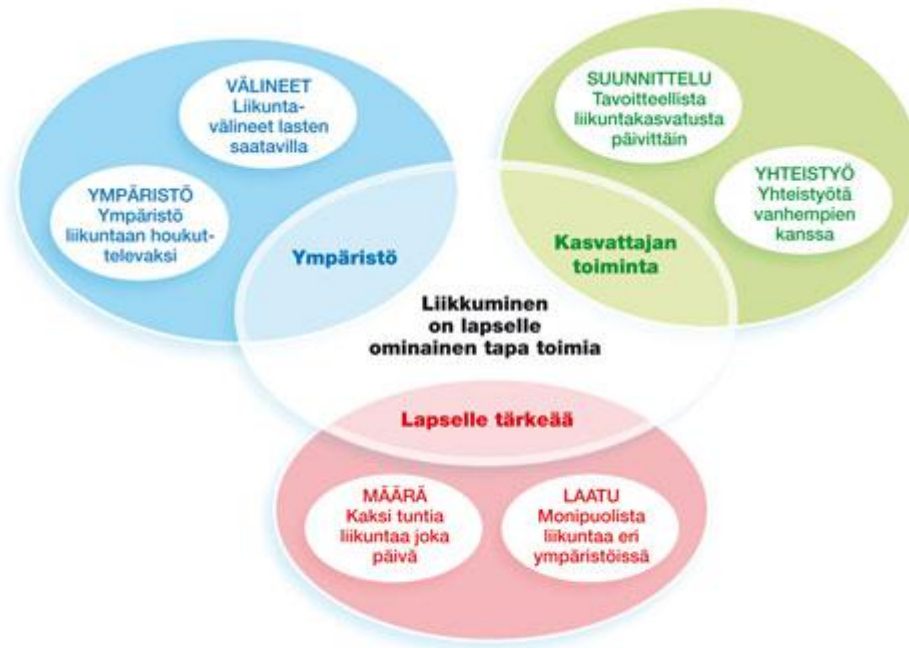
Kasvattaja tukee lasten leikkiä mahdollistamalla leikkiin leikkivälineitä. Leikin lähtökohta on kuitenkin leikkijät itse. Kasvattajien asenteet leikkitoimintaa kohtaan näkyvät siinä, kuinka leikkivälineet on sijoitettu leikkijöiden saataville. (Helenius 1993: 114.) Monipuolisten leikkivälineiden, luonnon materiaalien hyödyntäminen ja leikkiympäristön vaihtelu houkuttelevat lapsia toimimaan. (Helenius 1993: 113).

Jokaisesta päiväkodista löytyy keinut, hiekkalaatikko ja liukumäki ja leikkivälineistöstä löytyy ämpäreitä, lapioita, autoja, pulkkia ja liukureita, mutta majanrakennusvälineitä ja kotileikkivälineistöä on usein hyvin vähän ulkoleikkeihin. (Kalliala – Tahkokallio 2004: 19.) Päiväkodin pihat mahdollistavat usein vain tiettyntyyppisiä leikkejä. Päiväkodinpihan päällimmäisenä vaatimuksena on sen turvallisuus ja valvottavuus ja leikkivälineiden määrä ja hienous. Leikkimahdollisuuksien monipuolisuus voi jäädä toissijaiseksi, kuten seikkailu-, rakentelu- ja mielikuvitusleikkien leikkiminen voi olla vaikeaa. (Helsingin kaupunki/sosiaalivirasto 2004: 7.) Aikuisten tehtävä on luoda leikille mahdollisuudet ja olisi tärkeää pohtia, kuinka luoda mahdollisuudet seikkailu-, rakentelu- ja mielikuvitusleikille. (Helsingin kaupunki/Sosiaalivirasto 2004: 7.) Päiväkodin aikuiset voisivat mahdollistaa päiväkodin pihalle materiaaleja, joista lapset voisivat rakentaa leikkivälineitä tai majoja. Aikuinen voisi myös luoda lapsille mahdollisuudet roolileikkeihin ja innostaa lapsia roolileikkeihin mahdollistamalla rekvisiittaa niihin.

Varhaiskasvatuksen liikunnan suosituksissa (2005: 28) on lueteltu suositeltavaa liikuntavälineistöä eri ikäryhmille. Liikuntavälineistöä hankittaessa tulee ottaa huomioon välineiden ja materiaalien myrkyttömyys ja kestävyys. Välineitä tulisi olla myös riittävästi ja lasten käytössä myös omaehtoisen liikunnan aikana (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005: 28.)

3.4 Liikunnan merkitys varhaiskasvatuksessa

Liikkumisen ja leikkimisen merkitystä korostetaan lapsen kehityksen tukemisessa, koska ne ovat lapsille ominainen tapa oppia. (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005: 16). Nuori Suomi ry (2011) on julkaissut kuvion, josta ilmenee yksinkertaisesti ja selkeästi ympäristön merkitys, kasvattajan toiminta ja mikä on lapselle tärkeää liikunnan näkökulmasta. (Nuori Suomi ry 2011).

Kuvio 3. Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset (Nuori Suomi ry 2011)

Kuviossa esitetään, että lasten tulisi saada kaksi tuntia liikuntaa päivittäin ja lisäksi liikunnan laatuun tulisi kiinnittää huomiota. Lapsille olisi tärkeää saada monipuolista liikuntaa eri ympäristöissä. Varhaiskasvattajilla on mahdollisuus suunnitella toimintaa, joka tukee lasten liikkumista, esimerkiksi järjestämällä retkiä metsään ja liittämään mukaan liikunnallisia leikkejä. Kasvattajan toiminnassa yhteistyö vanhempien kanssa on myös merkityksellistä. Vanhempien kanssa voidaan käydä keskustelua lähialueen liikuntamahdollisuuksista ja ympäristöistä ja kannustaa perhettä ulkoiluun lasten kanssa. Ympäristöllä on myös suuri merkitys lasten liikkumisessa. Monipuolinen liikuntavälineistö ja houkutteleva ympäristö innostavat lapsia liikkumaan.

Lapsilähtöinen, monipuolinen ja tavoitteellinen varhaiskasvatuksen liikuntakasvatus tukee lapsen fyysistä, psyykkistä, emotionaalista ja sosiaalista kehittymistä (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005: 17). Lasten positiiviset kokemukset liikunnasta ja ulkoilusta ovat lapselle tärkeitä. Päiväkodilla on parhaimmat edellytykset kasvatusjärjestelmässämme korjata elintason ja teknistyvän yhteiskunnan mukanaan tuomaa liikunnan puutetta (Zimmer 2002: 9.) Päiväkodeissa tulisi pohtia, kuinka liikuntaa voitaisiin lisätä ja lapsen omaehtoista liikkumista tukea. Esimerkiksi pohtimalla milloin järjestetään ohjattua liikuntaa, miten lapselle luodaan houkuttelevia leikkiympäristöjä ja tarvitaanko uusia välineitä. (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005: 17.) Suurin osa 3-6-vuotiaiden lasten liikunnasta muodostuu omaehtoisesta liikunnasta. Aikuisen tehtävä on antaa lapselle mahdollisuuksia liikkua monipuolisesti innostavassa ja erilaisissa ympäristöissä. Lapsen tulisi vähintään liikkua kaksi tuntia päivässä reipasta ja hengästyttävää liikuntaa. (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005: 11.)

On huolestuttavaa, kuinka vähän lapset liikkuvat. Suomessa noin 5-10 prosenttia leikkiikäisistä lapsista on ylipainoisia. Lihavuus lapsuusiässä lisää metabolisen oireyhtymän, 2-tyyppin diabeteksen ja hengityshäiriöiden riskiä. Lisäksi lihavuus säilyy usein aikuisuuteen ja aiheuttaa itsetunto-ongelmia. (Helsingin kaupunki/sosiaalivirasto 2004:7.) Päiväkodin ulkoleikkialueilla ei ole kuitenkaan mahdollisuutta yksinomaan kompensoida lasten kaventuneita ulkoilumahdollisuuksia. (Helsingin kaupunki/sosiaalivirasto 2010). Mutta päiväkodin ulkoleikkitoiminnalla on tärkeä osa lasten liikunnan mahdollistajana. Päiväkodissa lapsille voidaan järjestää mahdollisuudet monipuolisen liikunnan harjoittamiseen ja kannustaa lapsia liikkumaan ulkona monipuolisesti. Lapsuus pihalla hankkeen raportissa (2010: 8) mainitaan, että päiväkodin ulkoilutoiminta joutuu yhä enemmän korvaamaan aiemmin kodin ja lähiympäristössä tapahtuvaa ulkoleikkiä ja liikuntaa. Sen takia päiväkodin aikuisten tehtävänä on luoda liikkumiseen houkutteleva ympäristö ja opettaa turvallista liikkumista eri ympäristöissä. (Helsingin kaupunki/sosiaalivirasto 2010: 8.)

Opetusministeriön ja Nuori Suomi ry:n tekemän selvityksen mukaan (2010: 8) suuressa osassa Suomen päiväkodeista oli kehittämistarpeita lasten liikuntaolosuhteissa. Selvityksen mukaan päiväkodeista alle 20 prosenttia piti piha-aluetta hyvänä liikunnan näkökulmasta. Huomio tulisi kiinnittää lasten pallopelimahdollisuuksiin ja liikkumismahdollisuuksien monipuolisuuteen. Liikuntaolosuhteiden esteinä päiväkodeissa pidettiin lii-

kuntapaikkojen ja välineiden riittämättömyyttä, tilojen ahtautta ja epäkäytännöllisyyttä sekä tuvallisuuteen liittyvät asenteet ja normit koettiin myös esteenä lasten liikkumiselle. (Helsingin kaupunki/sosiaalivirasto 2010: 8.)

Viime vuosina psykomotorisessa tutkimuksessa ja ohjauksessa huomio on kiinnittynyt oppimisesta oman kehon tiedostamiseen. (Helsingin kaupunki/sosiaalivirasto 2004: 7). Fyysisellä leikillä on tärkeä merkitys lasten kehityksessä ja oppimisessa, mukaan lukien aivojen kehittymisen kannalta. (Miller – Cable – Goodliff 2010: 100). Emotionaaliset ja sosiaaliset ongelmat ovat lisääntyneet, jotka näyttäytyvät ahdistuneisuutena ja aggressiivisuutena. Liikunnan avulla pyritään vähentämään aggressiivisuutta, lisäämään keskittymistä ja turhaumien sietokykyä. Lisäksi tähdätään löytämään kehon toiminnan säännönmukaisuudet ja lisäämään kehon kontrollia ja yhteistyötä ja itsetuntoa. (Helsingin kaupunki/sosiaalivirasto 2004: 7.)

Aikuisen tehtävä on antaa lapselle mahdollisuus liikkua mahdollisimman paljon ja luoda edellytykset lapsen minän rakentumiselle fyysisten kokemusten kautta. Olosuhteet tulisi luoda siten, että lapsi saisi harjoitella eri aistien kautta tulevan tiedon vastaanottamista ja käsittelyä tarjoten monipuolisesti tasapaino- tunto- ja liikeaistimuksia. Aikuisen tulisi auttaa lasta oivaltamaan aistitiedon merkityksen vähentämällä esimerkiksi toiminnan kannalta tarpeetonta aistiärsytystä. Aikuisen tehtävä on ohjata lasta suuntaamaan huomio kohti oleellista aistitietoa. (Varhaiskasvatuksen liikuntasuosituksat 2005:15.)

Aikuisen tulee luoda tilanteita, joissa lapsella on mahdollisuus opetella liikuttamaan omaa kehoaan itsenäisesti. Aikuinen voi esimerkiksi kannustaa ja rohkaista lasta kohtaamaan, ryömimään, seisomaan, hyppimään ja juoksemaan. Aikuinen voi hyödyntää arkipäiväntilanteita, joissa lapsi voi samalla harjoitella oman kehon hahmottamista ja keuhonhallintaa. Lasta tulee kannustaa omatoimisuuteen kaikissa motorisissa vaativissa tehtävissä. Lapsella täytyy olla mahdollisuus omaehtoiseen liikkumiseen ja aikuisen tehtävä on rohkaista lasta leikkimään ja liikkumaan muiden lasten kanssa. Aikuinen voi miettiä kuinka arkipäivän tilanteisiin voitaisiin yhdistää lisää liikuntaa (Varhaiskasvatuksen liikuntasuosituksat 2005: 15.)

Varhaiskasvatuksen käsikirjassa kuvataan liikuntaympäristön tärkeyttä pienelle lapselle. Lapsen liikkumis- ja leikkimisympäristön tulee olla monipuolinen, rikas ja tulee vastata

lapsen fyysisiin, psyykkisiin ja sosiaalisiin kehitystarpeisiin. Rikas ympäristö innostaa lasta tutkimaan ja oppimaan uusia asioita. Ympäristön tulisi herättää lapselle halua liikkua, kokeilla ja ilmaista itseään. (Hujala – Turja 2011: 147.) Liikuntaympäristön tulee tarjota mahdollisuuksia harjoitella motorisia perustaitoja monipuolisesti. Aikuisen tehtävä on taata turvallisuus ja ohjata liikuntatuokioita monipuolisesti erilaisissa ympäristöissä. (Varhaiskasvatuksen liikuntasuosituksien 2005: 27.)

4 Tutkimustehtävä

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää mikä on aikuisen rooli päiväkodin ulkoleikkitoiminnassa. Halusin myös selvittää, mikä on aikuisen rooli lasten leikissä, erityisesti ulkoleikissä. Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset olivat:

1. Mikä on aikuisen rooli päiväkodin ulkoleikissä?
2. Miten aikuinen voi tukea lasten ulkoleikkiä?

Lähdin etsimään vastausta tutkimuskysymyksiini haastattelemalla lastentarhanopettajia Vartiokylä – Myllypuro alueen päiväkodissa. laadulliseksi tutkimusmenetelmäksi valitsin teemahaastattelun, jonka suoritin yksilöhaastatteluna kolmelle lastentarhanopettajalle. Koin tärkeäksi saada myös lasten näkökulman esille ulkoleikistä ja aikuisen roolista ulkoleikkitalanteessa. Lasten näkökulman esille saamiseen käytin sadutus-menetelmää. Sadutukseen osallistui yhdeksän 5-6-vuotiasta lasta ja ryhmässä oli sekä tyttöjä, että poikia.

5 Opinnäytetyön prosessin kuvaus

Toteutin opinnäytetyöni kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä käyttäen. Opinnäytetyöni prosessi alkoi keväällä 2012. Suoritin opiskelijavaihdon Madridin yliopistossa, jonka takia viimeisen työharjoitteluni ajankohta siirtyi. Minulla ei ollut kokemusta varhaiskasvatustyöstä ja päätin suorittaa työelämäharjoittelun päiväkodissa lastentarhanopettajana ennen opinnäytetyön tekoa. Halusin tietää mitä tutkin ja saada kokemusta päiväkodin arjesta ja ulkoleikistä. Työharjoitteluni jälkeen jäin työskentelemään lastentarhanopettajana esikouluikäisten lasten ryhmään. Sain kokemusta varhaiskasvatustyöstä, jonka jälkeen ryhdyin tekemään opinnäytetyötäni. Opinnäytetyön aihe oli selkiintynyt ja

työ päiväkodissa mahdollisti teorian ja käytännötoiminnan yhdistämisen. Haasteena opinnäytetyössäni oli, että ulkoleikkiä on tutkittu melko vähän ja aiempien tutkimuksien ja teorian löytäminen oli haastavaa.

Otin yhteyttä varhaiskasvatusvirastoon tutkimuslupa-asioissa. Opinnäytetyölleni oli jo aiemmin myönnetty tutkimuslupa, mutta halusin varmistaa, että opinnäytetyön aineistonkeruun ajankohdan muuttumisen takia lupa olisi vielä voimassa. Koska työskentelin vielä yhteistyökumppanina toimivassa päiväkodissa ja olin tekemisissä lasten vanhempien kanssa päivittäin, oli lupien saaminen lasten sadutukseen helpompaa. Kerroin lasten vanhemmille, että olin tekemässä opinnäytetyötä koskien ulkoleikkitoimintaa ja halusin saada lasten näkökulman esille ulkoleikeistä. Kerroin heille sadutuksesta ja pyysin heidän suostumustaan ja allekirjoitusta lupakyselyyn lasten saduttamisesta. Selitin heille myös, että opinnäytetyössäni lasten henkilöllisyys ei käy ilmi. Kaikki vanhemmat antoivat luvan käyttää lasten tarinoita opinnäytetyössäni. Päiväkoti sijaitsee Vartiokylä-Myllypuro alueella ja alue on hyvin monikulttuurista. Suuri osa asiakasperheistä koostuu eri kieli- ja kulttuuritaustaisista perheistä. Suoritin sadutuksen 5-6-vuotiaiden lasten ryhmässä, jossa suurin osa lapsista oli eri kieli- ja kulttuuritaustaisia. Suurin osa lapsista, jotka osallistuivat sadutukseen, puhuivat äidinkielenään muuta kuin suomenkieltä. Ryhmässä oli lapsia kuudesta eri kulttuuri- ja kielitaustasta.

5.1 Tutkimusmenetelmät

Seuraavassa osiossa tarkastellaan opinnäytetyöni tutkimusmenetelmiä. Lisäksi kuvailen aineiston keräämisen prosessia.

5.1.1 Sadutus-menetelmä

Sadutus-menetelmässä lapselle, nuorelle tai aikuiselle sanotaan: ”Kerro satu, sellainen kuin itse haluat. Kirjaan sen juuri niin kuin sen minulle kerrot. Lopuksi luen tarinasi, ja voit muuttaa tai korjata sitä, mikäli haluat.” (Karlsson 2000: 10). Koska tarvitsin aineistoa, joka vastaisi tutkimusongelmaani, ohjeistin lapsia kertomaan tarinan ulkoleikeistä. Lapsille jäi kuitenkin vapaus kertoa sellainen tarina, kuin he itse haluaisivat. Jos lapsen tarina ei käsitellytkään pihaleikkiä, en keskeyttänyt tai ohjannut lasta. Annoin lapsen kertoa juuri sellaisen tarinan, kuin hän itse halusi. Karlssonin mukaan (2005: 47) lapset ovat kokeneet sadutuksessa tärkeänä, että heidän kertomuksensa kirjataan huolellisesti ja sitä arvostetaan sekä kertomus jaetaan yhdessä (Karlsson 2005: 47.)

Valitsin sadutus-menetelmän haastattelun sijasta, koska halusin antaa lapsille myös mielekkään kokemuksen. Koin sadutus-menetelmän lapsilähtöiseksi ja sopivaksi tutkimusmenetelmäksi opinnäytetyötäni varten. Sadutus on tapa lähestyä lasta, jonka avulla lapsi voi luontaisella tavalla muokata ajatuksiaan tarinaksi. (Karlsson 2005: 9). Tiedostin myös riskin, että aikuinen ei välttämättä olisi mukana lasten tarinoissa. Sadutuksessa lapsella on vapaus käyttää mielikuvitustaan ja tehdä tarinasta juuri sellaisen kuin hän itse haluaa.

Sadutus on vastavuoroiseen toimintakulttuuriin johdatteleva menetelmä, jonka avulla lasta voidaan kuunnella ja aikuinen voi ottaa lapsen mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Sadutus on toisen ihmisen täydellistä kuuntelemista ja nostaa esiin toisen ihmisen arvostamisen ja kunnioittamisen. Sadutuksen avulla aikuinen pääsee sukeltamaan lapsen maailmaan ja sadutus tuo esille piilossa olevan lasten oman kulttuurin. Välineinä sadutus-menetelmässä toimivat kuuntelu, kerronta, lasten ja ajatusten kirjaaminen sekä lukeminen. Sadutus on tuottamisen lisäksi ajatusten aktiivista vastaanottamista ja niiden eteenpäin viemistä. Se on vastavuoroinen tapahtuma lapsen ja aikuisen välillä ja on osoittautunut helpoksi ja tulokselliseksi tavaksi toimintakulttuurin kehittämisessä. (Karlsson 2005: 9–11, 13–14.)

Koska tarkoitukseni oli kerätä tietoa lasten kokemuksista ulkoleikistä ja aikuisen merkityksestä ulkoilussa, rajasin sadutuksen aiheen ulkoleikkiin. Harkitsin sadutuksen ajankohdaksi aamupalan jälkeistä toiminta-aikaa. Päädyin kuitenkin lepohetken jälkeiseen aikaan, koska lapset olivat virkeitä levon jälkeen ja yleisilmapiiri oli rauhallinen. Lisäksi aamupäivän ulkoilu oli vielä lapsilla tuoreessa muistissa. Koska lapset olivat minulle tuttuja ja välillemme oli jo kehittynyt luottamussuhde, oli tilanne luonnollinen ja mielekäs. Keräännyimme yhdeksän lapsen kanssa suuren pöydän ääreen, jonka jälkeen jaoin lapsille värikyniä, liituja ja piirustuspaperia. Keskustelimme ensin lasten kanssa ulkoleikistä, mitä ulkoilussa tehdään ja leikitään sekä keitä ulkoilutilanteessa on mukana. Sen jälkeen kerroin lapsille, että he saisivat piirtää minulle ulkoleikistä ihan mitä vain haluaisivat ja sen jälkeen jokainen lapsi saisi tulla yksitellen minun kanssani viereiseen tilaan kertomaan omasta piirustuksestaan tarinan. Kaikki lapset olivat keskittyneitä ja innokkaita piirtämään ulkoleikistä. Sitä myöten kun lapset olivat valmiita, he tuli-

vat yksi kerrallaan kanssani viereiseen huoneeseen, jossa suoritin sadutuksen. Muut lapset saivat leikkiä sen aikaa, kunnes heidän vuoronsa tuli.

Sadutus tapahtui viereisessä rauhallisessa ja pienessä tietokonetilassa. Istuimme lapsen kanssa vierekkäin tuoleilla, pöydän ääressä ja lapsi sai asettaa kuvan pöydälle eteensä tai pitää sitä kädessään. Sanoin lapselle: ” Voit kertoa minulle tarinan ulkoleikistä, juuri sellaisen kuin sinä itse haluat. Kirjaan sen juuri niin kuin sen minulle kerrot. Voit käyttää piirustustasi apuna. Lopuksi luen tarinasi, ja voit muuttaa tai korjata sitä, mikäli haluat.”

Kuvio 4. 6-vuotiaan tytön piirustus ulkoleikistä

Osa lapsista alkoi heti kertoa innokkaasti tarinaa, kun taas osa lapsista keskittyi ensin tutkimaan omaa piirustustaan ja kertoivat tarinaa piirustustaan apuna käyttäen. Vain yksi lapsi ei halunnut kertoa tarinaa. Hyväksyin hänen valintansa ja kiitin ja kehuin hänen piirustustaan ja hän sai palata leikkien pariin.

5.1.2 Teemahaastattelu

Päädyn kvalitatiivisentutkimuksen menetelmistä teemahaastatteluun, koska sen avulla koin saavani parhaalla mahdollisella tavalla vastauksia tutkimuskysymyksiini. Käytin teemahaastattelurungon rakentamisessa tutkimusongelman kannalta olennaisia teemoja, jotka nousivat esiin aiemmista tutkimuksista ja teoriasta. Teoriaa ja aiempia tutki-

muksia läpikäydessäni nousi esille aikuisen roolin tutkimisen kannalta selkeästi esille kolme teemaa: 1. Leikki 2. Ulkoleikki 3. Ympäristö. Teema haastattelu vastaa hyvin kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtia, jonka takia teemahaastattelua on käytetty paljon kasvatus- ja yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2009: 208). Aineiston keräämisessä minulle oli alusta alkaen hyvin selvää, että haluan olla suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa. Haastattelu menetelmä tuntui luontevalta valinnalta. Tutustuttuani haastattelutyyppeihin Teemahaastattelu nousi selkeästi sopivimmaksi menetelmäksi tutkielmaani varten.

Teemahaastattelussa haastattelija on etukäteen valinnut teema-alueet, jotka haastateltavan kanssa käydään läpi. Ero teemahaastattelussa strukturoituun haastatteluun on, että kysymysten järjestystä ja tarkkaa muotoa ei ole etukäteen määritely. Haastattelija käy haastateltavan kanssa kaikki teema-alueet läpi ja jokainen haastattelutilanne on erilainen. Haastattelijalla ei ole valmiita kysymyksiä haastattelutilanteessa, vaan haastattelijalla voi olla jonkinlainen tukilista teema-alueista, jotka haastattelutilanteessa tulee käydä läpi (Eskola – Suoranta 1998: 86.)

5.2 Aineiston analysointi

Aineistoni koostui lastentarhanopettajien haastatteluista, jotka haastatteluhetkellä nauhoitin sanelukoneelle, sekä lasten tarinoista, jotka kirjasin ylös sanasta sanaan sadustilanteessa tietokoneelle. Litteroin teemahaastatteluista saadun aineiston, eli kirjoitin haastattelut sanasta sanaan, jonka jälkeen aineistosta oli mahdollista lähteä etsimään tutkimusongelman kannalta olennaista informaatiota. tarinat olivat hyvin erilaisia ja eripituisia. Osassa lasten tarinoista lasten mielikuvitus pääsi valloilleen ja tarina lähti pihaleikkiympäristöstä seikkailemaan esimerkiksi lohikäärmeiden maahan tai tarkastelemaan pupujen elämää. Osa lapsista taas pysytteli kuvaamaan omaa piirustustaan ja kertomaan mitä kuvassa tapahtui. Suurin osa tarinoista käsitteli kuitenkin pihaleikkiä ja tarinoista ilmeni mitä pihalla tapahtuu ja mitä siellä leikitään. Aikuinen oli myös mukana kaikissa lasten tarinoissa.

Kun aineisto oli kerätty, puretti tekstiksi ja valmisteltu teknisesti käsiteltävään muotoon, aloitin analyysin järjestämällä aineiston. (Eskola – Suoranta 1999: 151). Lähdin liikkeelle järjestämällä lasten tarinat. Luin tarinat useaan otteeseen lävitse ja etsin tutkimusongelman kannalta oleellista informaatiota. Analyysissä tutkimusaineistosta ero-

tellaan ensin tutkimusongelman kannalta olennainen aines ja vasta luokitellusta tutkimusaineistosta voidaan tehdä tulkintoja. (Eskola – Suoranta 1999: 150).

Valitsin lasten aineiston laadulliseksi analyysimenetelmäksi teemoittelun. Valitsin kaksi pääteemaa: Aikuisen rooli ulkoleikissä ja ulkoleikit. Lähdin redusoimaan, eli pelkistämään analysoitavaa aineistoa siten, että karsin tutkimustehtävälle epäoleellisen tiedon pois, litteroimalla tutkimustehtävälle olennaiset ilmaukset. (Tuomi – Sarajärvi 2012: 108). Etsin ensin aineistosta oleelliset ilmaukset keskittyen ensimmäiseen teemaan eli aikuisen rooliin ulkoleikissä. Luin lasten tarinat läpi yksitellen ja alleviivasin keltaisella kynällä kaikki ilmaukset, joissa aikuinen oli mainittu. Sen jälkeen listasin kaikki alleviivaamani ilmaisut allekkain tietokoneelle. Seuraavaksi lähdin etsimään ilmauksia, jotka olivat tutkimuskysymyksen kannalta oleellisia. Etsin ilmauksista samankaltaisuuksia ja luokittelin ne samankaltaisuuden perusteella. Muodostin seitsemän teemaa, jotka kuvasivat aikuisen roolia eri näkökulmista. Jaottelin lasten tarinoista poimimani ilmaukset teemoihin samankaltaisien ilmauksien perusteella. Nimesin teemat sen mukaan, minkälaisissa rooleissa aikuinen näyttäytyi lasten tarinoissa. Aineistosta nousi esille: Aikuisen rooli tarkkailijana, ristiriitojen ratkaisijana, turvan antajana, määräysten antajana, kieltojen asettajana, leikki-ideoiden antaja ja aktiivisena toimijana. Kun aineistosta oli eroteltu oleellinen informaatio, oli aineistosta helppo löytää lasten näkökulma siihen mitä aikuinen ulkoleikkitalanteessa tekee ja mikä on aikuisen merkitys lapselle ulkoleikissä.

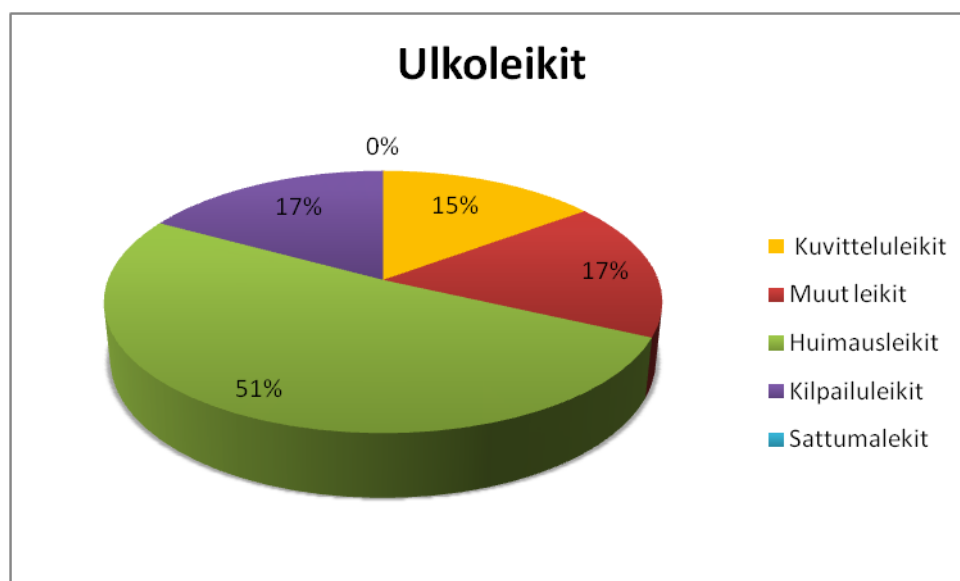
Seuraavaksi etsin aineistosta lasten ulkoleikkejä. Luin tarinat uudelleen keskittyen toiseen teemaan ja alleviivasin oranssilla kynällä ulkoleikkiin liittyvät ilmaukset. Sen jälkeen keräsin ilmaukset ulkoleikeistä ja kirjasin ne tietokoneelle. Koodasin aineiston tekstikatkelmien perään jokaisen eri leikin omalla merkillä, jonka jälkeen laskin kuinka monta kertaa jokainen leikki lasten tarinoissa ilmeni. Seuraavaksi teemoittelin tiivistetyn aineiston teorialähtöisesti Cailloisin tekemän leikkien lajien jaottelun mukaan. Tein taulukon johon jaoin leikit viiteen eri luokkaan: Kilpailu, sattuma, kuvittelu, huimaus ja muu. Caillois jaottelee leikit neljään eri luokkaan, mutta lisäsin vielä yhden luokan, koska osa leikeistä ei asettunut selkeästi yhden luokan sisälle. Taulukosta näkyi, mitä ulkoleikkejä lasten tarinoista löytyi ja kuinka monta kertaa ne toistuivat lasten tarinoissa (Liite 2).

Seuraavaksi lähdin analysoimaan lastentarhanopettajien haastatteluista kerättyä aineistoa. Koska valitsin tutkimusmenetelmäksi teemahaastattelun, niin teemat muodostivat jo sinänsä tietynlaisen aineiston jäsenyyksen, josta lähdin liikkeelle haastattelujen analysoinnissa. Teemat olivat: Leikki, ulkoleikki, aikuisen rooli ja ympäristö. Luin haastattelut ensin useaan kertaan läpi, jonka jälkeen keskityin lukiessani vain tiettyyn teemaan kerrallaan. Sen jälkeen haastattelujen lukeminen oli mielekkäämpää ja järjestelmällisempää. Teemahaastattelurungon avulla kirjasin tietokoneelle tutkimuskysymyksen kannalta oleellisen tiedon ja karsin epäoleellisen. Sen jälkeen järjestin haastatteluista poimimani sitaatit teemoihin, jonka jälkeen aineisto oli selkeä ja valmis tulkintojen tekemiseen. Lastentarhanopettajien haastatteluista muodostui kolme teema-aluetta, joista lähdin etsimään vastauksia tutkimuskysymyksiin. Ensimmäiseksi teemaksi valikoitui teemahaastattelurungon pohjalta leikki ja aikuisen rooli leikin tukemisessa. Seuraavaksi teemaksi nousi ulkoleikki ja aikuisen rooli ulkoleikissä ja viimeiseksi teemaksi nousi ympäristön ja leikkivälineistön merkitys ja kuinka aikuinen voi niihin vaikuttaa.

6 Tulokset

6.1 Lasten tarinoissa esiintyvät ulkoleikit

Seuraavassa kuviossa havainnollistetaan Cailloisin leikin jaottelun mukaan, millaisia ulkoleikkejä lasten tarinoissa esiintyi.

Kuvio 5. Lasten tarinoissa esiintyneiden ulkoleikkien osuus

Lasten tarinoissa ilmenneistä leikeistä 51 prosenttia oli huimausleikkejä, joita tarinoissa mainittiin 24 kertaa. Huimausleikit olivat selkeästi lapsille mieluisia ulkoleikkejä ja leikit esiintyivät jokaisen lapsen tarinassa. Sekä kilpailuleikkien, että muiden leikkien osuus tarinoissa oli 17 prosenttia, joita tarinoista löytyi kahdeksan kertaa. Vähiten päiväkodin pihalla lapset leikkivät kuvitteluleikkejä, lasten tarinoiden mukaan. Kuvitteluleikkien osuus oli 15 prosenttia ja kuvitteluleikkejä mainittiin tarinoissa 7 kertaa. Tarinoista ilmeni, että mieleisiin pihaleikkeihin kuuluivat jalkapallon pelaaminen, kiipeileminen, hiekkaleikit, keinuminen, peilin ja hipan leikkiminen sekä pulkalla ja liukurilla laskeminen. Sattumaleikkejä lasten tarinoissa ei mainittu.

Cailloisin leikin jaottelun mukaan lasten tarinoissa huimausleikkejä esiintyi kaikista eniten, joista liukumäessä laskeminen esiintyy jopa 15 kertaa. Toiseksi eniten lasten tarinoissa mainitaan keinuminen ja vain muutaman kerran mäenlasku pulkalla tai liukurilla.

Kuvio 6. lapsen piirustus ulkoleikeistä, josta löytyy huimausleikkejä

Toiseksi eniten lasten tarinoissa esiintyi leikkejä, joissa on kilpailun elementti. Tarinoissa esiintyi: hippa-leikki, jalkapallon pelaaminen ja peili. Seuraavissa esimerkeissä näkyy, kuinka leikit ilmenivät tarinoissa:

Ja sitten minä ehdotin, että leikittäisiinkö peiliä ja sitten kaikki sanoi, että Joo! Sitten me mentiin leikkii tonne pihalle ja sit me leikittiin sitä peiliä. Sitten pojat ehdottivat, että pojat pelaisivat jalkapalloa. Lapset leikkivät hippaa.

Kaikki edellä mainitut leikit kuuluvat sääntöleikkeihin. Sääntöleikkejä, joista löytyy kilpailun elementti, leikitään usein pihalla. Pihalla on enemmän leikkiin osallistujia ja usein leikkeihin tarvitaan enemmän lapsia. Lisäksi päiväkodin piha mahdollistaa suuremman alueen yhteisille leikeille ja sisätilat rajoittavat leikkiä. Usein juoksukilpailu, hippa-leikki ja pallopelien pelaaminen on myös kiellettyä sisätiloissa turvallisuussyistä.

Ulkoleikissä taisteluleikkejä päiväkodin pihalla näkyy päivittäin, mutta aineistossa lapset eivät kuitenkaan maininneet taisteluleikkejä. Lasten tarinoista voi tulkinnan kautta löytää taisteluleikkejä, mutta tulkinta on aina tulkitsijan varassa, eikä aina oikea. Muuttamassa lasten tarinoissa esiintyi toisen lapsen kamppaus ja lyöminen, mutta tarinoissa ei ilmennyt, millaisessa tilanteessa ne tapahtuivat. Kyseessä olisi saattanut olla taisteluleikki. Tarinoissa suurin osa kuvitteluleikeistä oli roolileikkejä, esimerkiksi kotileikki, kirjastoleikki, kauppaleikki ja seikkailuleikki. Lasten tarinoissa mainittiin myös hiekkaleikki ja tavaroilla leikkiminen, mutta tarinoissa ei määritelty sen tarkemmin mitä hiekkaleikissä tehtiin tai millä tavaroilla leikittiin, kuten seuraavista ilmauksista näkyy:

Joku tyttö ja se lähti heti leikkimään tavaroilla.
Sitten ne meni hiekkaleikkiin ottamaan hiekkajuttuja. Sitten ne leikki hiekkassa.

Leikit, jotka sijoittelin teemaan: Muut, sisälsi: kiipeilyä, lumiukon tekemistä, kannustuslippujen tekemistä ja kettukellon leikkimistä. Tarinoissa esiintyi viisi kerta kiipeileminen. Lasten tarinoissa lapset kiipeilivät puissa tai kiipeily paikkaa ei ollut määritelty. Kiipeily saattaa olla osana seikkailuleikkiä, mutta tarinoissa leikin luonne ei ilmennyt, muuna kuin itse kiipeämisenä. Kellokettu on minulle vieras leikki ja saattaa olla lapsen oma kehittelemä leikki, minkä takia leikki sijoittuu tämän teeman muut alle.

6.2 Aikuisen rooli ulkoleikissä

Suurimmassa osassa lasten tarinoissa aikuinen näyttäytyi tarkkailijana ja valvovana silmänä. Lasten tarinoista ilmeni aikuisen läsnäolo, mutta passiivisena toimijana sivus-

takatsojana. Tarinoissa aikuinen valvoi ja katsoi, kun lapset leikkivät. Seuraavissa kuudessa lasten tarinoista poimituissa ilmauksissa aikuinen toimii sivustakatsojan roolissa:

Laskin silloin kerran liukumäestä, kun näin muut pelasivat jalkapalloa ja aikuinen valvoi.

Aikuinen katso miten lapset iloisina laske mäkii ja miten ne laskee.

Yksi opettaja katsoo ja lapsi menee leikkimään.

Aikuiset katsoo mitä lapset tekee.

Aikuiset on kivien päällä. Aikuiset kävelevät puitten luokse, että näkevät.

Aikuiset menivät takaisin pihalle ja katsoivat miten Liisa keinuu.

Kahdessa tarinassa aikuinen näyttäytyi myös ristiriitojen ratkaisijana. Aikuinen puuttui ristiriitatilanteisiin ja määräsi lapsen jäähyllä toisen lapsen satuttamisesta. Seuraavissa ilmauksissa aikuinen puuttuu lasten konflikti tilanteisiin:

Näin, että yksi lapsi niistä kamppasi ja aikuinen pisti lapsen jäähyllä.

Joku alkoi heitellä lumipalloja, hiekkapalloja siis, nii se lapsi vietiin sekini jäähyllä.

Opettaja katsoo kuka on lyöny.

Yhden lapsen tarinassa aikuinen näyttäytyy myös turvan antajana. Aikuinen huolehtii, lohduttaa ja auttaa. Tarinassa ilmenee, että aikuiselta voi pyytää apua, tai aikuinen auttaa, jos lapsi ei itse osaa tai jos lapselle sattuu jotain. Näkökulma aikuisen roolista auttajana ja lohduttajana ilmeni vain yhdessä lapsen tarinassa seuraavissa ilmauksissa:

Eka se lapsi lähtee sille liukumäkeä. Sit se ope sanoo et ole varovainen.

Sitten yksi lapsi jää liukumäen alle, sit se lähtee aikuisen luokse. Se halua.

Sitten yksi lapsi ei osaa kiivetä, sitten aikuinen auttaa.

Päiväkodissa aikuisella on päätösvalta. Aikuinen päättää milloin mennään sisälle ja milloin on aika lopettaa leikit. Lasten tarinoista näkyi, että lapsille on jäänyt mieleen aikuisen määräykset ja ohjeistukset milloin leikkivälineet siivotaan ja milloin on aika mennä sisälle. Myös tässä aikuisen rooli näyttäytyi lapsille passiivisena toimijana. Tarinoista ilmeni, että aikuista pitää kuunnella ja toimia ohjeistuksen mukaan. Melkein jokaisessa lasten tarinassa aikuinen huutaa lapsille ohjeistuksen milloin on aika lopettaa ulkoleikit:

Sitten ope sanoi nyt pitää lähteä sisälle.

Opettaja huutasi: Siivousaika!

Ja noi opettajat huutaa lapsille siivousaikaa.
 Opettaja huutaa kaikki lapset syömään ja on siivousaika.
 Ja sitten ope huutaa, että mennään lounaalle.

Kahdessa lasten tarinoista näkyi, kuinka aikuinen tuki leikkiä ja ehdotti lapsille, mitä he voisivat leikkiä tai tehdä. Toisessa tarinassa aikuinen mahdollisti uudenlaisen ympäristön piirtämiselle. Näissä kahdessa tarinassa aikuinen ei enää näyttäyty passivisena toimijana, vaan aikuinen havainnoi ja seuraa aktiivisesti lasten leikkiä. Kun lapsilta loppuvat leikki-ideat tai he eivät keksi mitä tehdä, aikuinen on läsnä, tukee ja luo leikki-mahdollisuuksia kuten seuraavista ilmauksista näkyy:

Aikuinen sanoi, että miksette leiki hippaa. Lapset sanoivat: Jee! leikitään hippaa.
 Silloin opettaja ehdotti, että otettaisiinko vähän mehua ja silloin me men-
 tiin ulos piirtämään ulkoisista maisemista.

Kuitenkin yhdessä lapsen tarinassa aikuinen sai myös leikkikaverin roolin. Aikuinen siirtyi passiivisesta sivustakatsojasta leikkimään lapsen kanssa. Aikuinen leikki lapsen kanssa hippa-leikkiä, koska lapselle oli tullut pahamieli yhteisessä hippaleikissä. Lisäksi yhdessä lapsen tarinassa aikuinen oli aktiivisena toimijana mahdollistamassa lapsille uuden leikkiympäristön:

Hipasta joku ei saanu ketään ja sit tuli pahamieli. Sitten lapsi leikki yksin opettajan kanssa. Ne leikkivät hippaa, että opettaja ottaa lapsen kiinni.
 Opettaja vievät ne lääkäriin, veivät retkelle tonne linnanmäkeen ja ne leikki siellä lapset iloisina.

Lasten tarinoissa ulkoleikki näyttäytyi vapaana leikitapahtumana. Lapsi voi itse päättää kenen kanssa leikkii ja mitä leikkii. Vain kahdessa tarinassa aikuinen asetti lapselle kieltoja. Tarkastellessa tarinoita näyttää ulkoleikki avaavan lapsille vapaat leikkimahdollisuudet. Seuraavissa tarinoista poimituissa ilmauksissa aikuinen asetti kieltoja:

Aikuiset sanoivat älä kato, älä kato pieni kastemato. Mutta Liisa sanoi sekin halua nähdä kastemato, mutta aikuiset sanoivat ei, se on myrkyllinen.
 Tässä toi ope sanoo Minnalle, että ei saa ottaa paljaita omenia puusta.

6.3 Lastentarhanopettajien näkemykset aikuisen roolista

Seuraavassa osiossa käyn läpi teemahaastatteluiden tulokset teemoittain. Ensimmäinen teema on Leikki ja aikuisen rooli, seuraava ulkoleikki ja aikuisen rooli ja viimeinen teema on ympäristön ja leikkivälineistön merkitys lasten leikissä.

6.3.1 Leikki ja aikuisen rooli leikin tukemisessa

Aineistosta nousi esille, että päiväkodin lastentarhanopettajat pitävät leikkiä erittäin tärkeänä lapsen kehityksessä. Kaikissa vastauksissa mainittiin että, leikin kautta lapsi oppii vuorovaikutustaitoja ja lasten kielelliset taidot kehittyvät. Aineistosta nousi esille että, päiväkodissa kielenkehityksen tukeminen leikeissä korostuu lasten tarpeista johtuen. Kaikista lastentarhanopettajien vastauksissa ilmeni vuorovaikutustaitojen oppimisen tärkeys leikissä:

Mutta ehkä eniten kuitenkin nousee sellainen vuorovaikutus ja kieli, ja siitä minä pidän ehkä myös tärkeimpinä asioina.
Lapsi oppii sitä vuorovaikutusta toisten lasten kanssa.

Kaikissa vastauksissa mainittiin, että leikissä lapsi harjoittelee kieltä vuorovaikutuksessa muiden lasten ja aikuisten kanssa. Lapsi oppii erilaisia käyttäytymismalleja matkien ja roolileikeissä, joka ilmeni kaikissa haastattelu vastauksissa. Yksi lastentarhanopettaja vastasi, että leikin kautta lapsi oppii käytöstapoja ja kulttuuria sekä millaisia arvoja yhteiskunnassa on. Lapsi harjoittelee leikissä eri roolien kautta miten ollaan yhteiskunnassa tulevana yhteiskunnan jäsenenä, esimerkiksi työntekijöinä, vanhempina ja erilaisien ammattien edustajina. Kaikissa vastauksissa ilmeni, että lapsi harjoittelee leikissä kaikkia elämässä tarvittavia taitoja. Lapsi oppii leikin kautta ihan arkipäivän asioita. Kahdessa vastauksessa roolileikki nousi esille: Roolileikeissä lapsen on mahdollista asettua toisen ihmisen asemaan ottaen erilaisia rooleja. Yksi lastentarhanopettajista mainitsi esimerkiksi kotileikin, jossa lapsi voi ottaa itselleen äidin ja isän roolin ja matkia aikuisen käyttäytymistä ja arkipäivän tilanteita. Leikistä heijastuu lapsen käsitykset perheestä. Kahdessa haastattelussa esiintyi, että lapsi voi opetella leikin kautta käsittelemään erilaisia tunteita ja vaikeitakin asioita. Yksi lastentarhanopettaja mainitsi, että lapsi voi leikissä kehittää mielikuvitustaan. Lisäksi yhdessä vastauksessa mainittiin myös motoristen taitojen kehittyminen leikissä.

Yhden lastentarhanopettajan vastauksesta nousi esille huoli, että monella lapsella on vielä paljon harjoiteltavaa leikkitaidoissa ja lapset tarvitsevat vielä tukea leikkitaitojen kehittämisessä. Lastentarhanopettajan mukaan aikuisen olisi hyvä olla mukana leikin aloitusvaiheessa ohjaamassa lapsia, kysymällä mikä lapsia kiinnostaa ja mitä he haluaisivat leikkiä ja kenen kanssa. Sen jälkeen aikuinen voi antaa lapsille leikki-ideoita ja mahdollisuuksia sekä ohjata lapset rauhalliseen tilaan leikkimään. Vastauksessa esiin-tyi, että aikuinen voi ensin olla ohjaamassa leikkiä ja sitten vetäytyä leikin ohjaamisesta ja antaa lasten leikkiä vapaasti. Jos lapsilta näyttää leikkitaidot olevan vielä hukassa aikuisen tehtävä olisi tukea leikkiä mallintamalla ja menemällä leikkiin mukaan tai sanoittamaan leikkiä ja ohjaamaan leikkiä eteenpäin. Esimerkkinä mainittiin, että aikuinen voi mennä kotileikkiin mukaan ja antaa lasten valita itselleen perheenjäsenten roolit. Sen jälkeen aikuinen voi myös ottaa itselleen roolin leikissä ja ohjata leikin kulkua, jos leikki ei kulje eteenpäin. Yksi lastentarhaopettajista mainitsi hyväksi esimerkiksi kaup-
paleikin, jossa aikuinen voi olla mukana sanoittamassa ja ohjaamassa leikin kulkua tai esimerkiksi kaupanmyyjän roolissa:

Esimerkiksi kauppaleikissä aikuinen voi ohjata, että okei, nyt sinä olet ke-
rännyt nämä sinun ostoksesi. Mitä sinä teet seuraavaksi?
Sitten voi ehdottaa, että mitä tässä leikissä voisi seuraavaksi tapahtua tai
esittää vaikka kysymyksiä.

Yhden lastentarhanopettajan mielestä aikuinen voi ohjata leikkiä, mutta ei ottaa leikkiä
haltuun, vaan antaa lapsille tilaa ja aikaa leikkiin. Kaikissa haastatteluvastauksissa il-
meni että, aikuisen tehtävä on mahdollistaa lasten leikki. Aikuisen tehtävä on luoda
leikkiympäristö, joka houkuttelee lapsia leikkimään ja antaa lapsille leikkivälineitä. Ai-
kuisen tehtävä on havainnoida lasten leikkiä ja tietää mikä lapsia kiinnostaa sekä mah-
dollistaa sellaisia leikkejä, jotka ovat lapsille mielekkäitä. Yksi lastentarhanopettaja
mainitsi että, aikuinen voi myös ohjata lapsia leikkimään erilaisissa lapsiporukoissa. Jos
esimerkiksi, jollakin lapsella on kielellisiä vaikeuksia, voi samaan leikkiin ohjata kielelli-
sesti taitavan leikkijän:

Aikuisen tehtävä on ohjata sitä leikkiä semmoiseen suuntaan, että lapsi
voi oppia niitä taitoja siinä leikissä, ja mahdollistaa se leikki.

Yksi lastentarhanopettajista piti vapaata leikkiä ohjattua leikkiä tärkeämpänä. hänen mielestään vapaassa leikissä lapsi pystyy kehittämään omaa mielikuvitustaan ja käyttämään ja kehittämään taitojaan leikissä. Ohjattu leikki koettiin tärkeäksi silloin, kun lapset vielä tarvitsivat tukea leikkitaitoihin. Ohjattu leikki nähtiin tärkeäksi leikkitaitojen kehittämisessä ja mahdollisuutena vapaalle leikille. Lapsi voi hyödyntää ohjatussa leikeissä opittuja taitoja myöhemmin vapaassa leikkitilanteessa. Ohjattu leikki mahdollistaa uusien asioiden mukaan ottamisen ja niihin tutustumisen. Lastentarhanopettaja mainitsi, että leikeissä voidaan käsitellä erilaisia teemoja ja keskustella niistä yhdessä ja oppia uusia asioita. Yksi lastentarhanopettajista ei osannut määritellä onko vapaa- vai ohjattuleikki tärkeämpää lapsille, vaan koki ne yhtä tärkeäksi.

6.3.2 Ulkoleikki ja aikuisen rooli

Aineistosta ilmenee että, ulkona lapsilla on mahdollisuus leikkiä liikunnallisempia leikkejä, kuin sisällä. Ulkoilussa lasten karkeamotoriset taidot kehittyvät enemmän kuin sisäleikeissä ja he saavat liikuntaa ja raikasta ilmaa. Yksi lastentarhanopettaja mainitsi, että ulkoilu on myös fyysisestä terveydestä huolehtimista. Yhdessä haastattelussa mainittiin, että esikouluikäisille lapsille järjestetään enemmän opetuksellisia tuokioita, joissa vaaditaan keskittymistä, niin ulkoilussa vastapainoksi lapset saavat liikkua ja leikkiä vapaasti ja kerätä energiaa. Lastentarhanopettajat kokivat ulkoleikit yhtä tärkeäksi kuin sisäleikit. Lapset saavat leikkiä vapaammin pihalla ja suuremmissa lapsiryhmissä, milloin lasten kaverisuhteet vahvistuvat ja kaveripiiri laajenee. Haastattelussa mainittiin, että usein sisällä aikuinen rajaa leikkitilaa, mutta ulkona lasten leikkitilaa ei ole rajattu, vaan lapset saavat vapaasti leikkiä päiväkodin pihalla ja valita leikkikaverit. Ulkoilussa lapsilla on enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa omaan toimintaansa.

Ensimmäiseksi yhdellä lastentarhanopettajista ulkoleikeistä tuli mieleen tappeluleikit, karjuminen ja toisten lasten perässä juokseminen. Toinen haastateltavista luetteli ulkoleikeiksi muun muassa seikkailuleikit, hippa-leikit, palloleikit ja liukumäessä laskemisen sekä keinumisen. Lisäksi ulkona lapsilla on mahdollisuus leikkiä temppuleikkejä ja pyörimisleikkejä. Hän myös mainitsi, että aikuisten kanssa yhdessä pihalla leikitään polttopalloa, erilaisia kilpailuja ja muita pihaleikkejä. Ulkoleikkejä kuvailtiin liikunnallisiksi leikeiksi. Ulkona lapsilla on mahdollisuus purkaa energiaa, juosta, kiipeillä ja käyttää ääntä, ja tehdä sellaisia asioita, jotka sisällä ovat kiellettyjä. Aineistossa mainittiin myös hiekkaleikit ja pulkalla laskeminen. Vaikka toinen kasvattaja mainitsee seikkailuleikit ja

roolileikit, toisen lastentarhanopettajan mielestä leikkikulttuuri on muuttunut, eikä juonnellisia seikkailu- ja roolileikkejä ulkoilussa enää näy:

Mutta minä en ole oikeastaan nähnyt sellaista leikkiä, mitä olen itse aikoinani leikkinyt ulkona, että leikitään jotain eläimiä tai kaivetaan niille pesiä ja ollaan joku lauma, ja sinä olet johtaja tässä koira tai susilaumassa.

Lastentarhanopettaja pohti leikkien olevan haasteellisimpia ja sellaisia leikkejä, joita esikouluikäisiltä lapsilta voisi odottaa. Hänen mielestään aikuinen voisi olla nuorempien lasten kanssa mukana viemässä leikkiä eteenpäin ja antaa ehdotuksia ja ideoita. Yhdessä haastattelussa mainitaan osan lapsista kaipaavan ulkona aikuisen ohjausta leikkeihin ja leikin aloittamiseen. Osa lapsista liikkuu paljon ja keksii leikkejä ulkoilussa, mutta osa lapsista ei välttämättä tekisi yhtään mitään ilman aikuisen tukea leikkeihin ohjaamisessa. Aineistossa mainitaan, että jos aikuinen on pihalla aktiivisena ja järjestämässä lapsille toimintaa esimerkiksi juoksu-kilpailuja tai erilaisia sääntöleikkejä, niin mukaan löytyy aina innokkaita osallistujia.

Lastentarhanopettajat kokivat aikuisen ohjauksen pihaleikeissä tärkeänä ja yksi haasteltavista mainitsi, että jos lapsien kanssa leikkittäisiin helppoja perinteisiä pihaleikkejä ja toistettaisiin niitä muutamia kertoja, lapset voisivat sitten keskenään leikkiä niitä ja saada lisää leikki-ideoita. Jos aikuinen ei ole koskaan mallintanut tai opettanut erilaisia pihaleikkejä lapsille, niin ei lapset niitä osaa leikkiä. Vastauksessa myös mainittiin, että riidat ja toisten kiusaaminen voisi vähentyä, jos olisi jotain mielekästä yhteisleikkiä.

Kaikissa lastentarhanopettajien vastauksissa ilmeni, että aikuisen tehtävä ulkoilutilanteessa on valvoa ja havainnoida lasten leikkiä ja huolehtia lasten turvallisuudesta ulkoilun aikana. Yksi lastentarhanopettajista piti tärkeänä, että aikuinen huolehtii, että kaikilla lapsilla on jotain tekemistä ja leikkikavereita. Turvallisuuden lisäksi on yritettävä tehdä leikkihetkistä mahdollisimman mukavia lapsille ja huolehtia, että kaikilla on hyvä olla. Aikuisen tehtävä on olla läsnä ja kuunnella lasten toiveita leikeistä ja yrittää mahdollistaa niihin leikkivälineet. Aikuinen voi auttaa lapsia keksimään leikki-ideoita ja auttaa lapsia leikin alkuun.

Kahdessa haastattelussa mainittiin, että joskus aikuiset ajautuvat keskenään rinkiin juttelemaan ja vaihtamaan kuulumisia, jolloin aikuinen ei ehdi nähdä ja havainnoida lasten leikkejä. Yhdessä haastattelussa nostettiin myös esille, että aikuinen ei saisi kieltää ulkoleikkimahdollisuuksia lapsilta, vaan aikuisen tehtävä on mahdollistaa turvallinen leikki. Esimerkkinä mainittiin, että mäenlaskua ei saisi kieltää sen vaarallisuuden takia, vaan aikuisen tulisi mennä mäkeen ohjaamaan lapsia ja huolehtimaan turvallisuudesta ja mahdollistaa mäenlasku. Yhdessä haastatteluaineistossa näkyi myös sekin puoli, että joskus aikuinen menee mukaan lasten leikkiin, esimerkiksi laskemaan pulkkamäkeä tai ohjaamaan perinteisiä pihaleikkejä, mutta toisessa vastauksessa mainittiin, että aikuinen on lähellä lapsia, mutta ei kuitenkaan mukana lasten leikeissä.

Lastentarhanopettajan mielestä olisi hyvä, että aikuinen menisi mukaan lasten leikkeihin. Se tuo lapsille iloa ja tunnetta, että aikuinen on heitä varten ja läsnä. Lastentarhanopettajat pitivät tärkeänä, että aikuinen ohjaisi lapsille ulkoleikkejä, varsinkin esikouluikäisille lapsille. Yhdessä vastauksessa sanottiin että, aikuisen tehtävä olisi ohjata lasten leikkejä ja opettaa erilaisia ulkoleikkejä, mutta usein ulkoilussa aikuinen vain seuraa lasten leikkejä ja puuttuu niihin tarvittaessa. Yhdestä vastauksesta nousi esille, että ulkoleikkiin kaivattaisiin enemmän aikuiselta ideoita ja ohjausta. Ulkoleikeissä aikuisen ohjaus jää vähäisemmäksi, kuin sisäleikeissä. Mutta haastattelussa mainittiin, että ulkoleikeissä ohjausta ei niin paljon tarvitsekaan, koska päiväkodin piha ja ulkoileikinvälineet ovat vapaasti lasten käytössä ja lasten omaehtoista leikkiä arvostetaan.

6.3.3 Ympäristön ja leikkivälineistön merkitys

Ulkona leikeissä on mahdollisuus käyttää luonnonmateriaaleja, kuten kiviä, keppejä, lehtiä, kukkia ja oksia. Pihapiiri luo lapsille monipuolisen leikkiympäristön. Kahdessa haastatteluaineistossa nousi esille eroavaisuuksia lasten ulkoleikkivälineistöstä. Toisessa vastauksessa lastentarhanopettaja piti tärkeänä, että leikkivälineet otetaan varastosta esille ulkoilun ajaksi ja lapset saavat käyttää niitä vapaasti, vaikka siivoukseen menisi enemmän aikaa. Toisessa vastauksessa lastentarhanopettajan näkemys oli, että joskus välineet jätetään varastoon tarkoituksen mukaisesti, jotta lapset oppisivat kehittämään leikkejä myös ilman välineitä. Haastattelussa mainittiin, että leikkiin ei aina tarvita leikkivälineistöä, vaan lapset voivat käyttää myös luonnonmateriaa hyödyksi leikeissään.

Yhden lastentarhanopettajan vastauksessa ilmeni että, aikuisen tehtävä on pitää huoli, että päiväkodin piha on turvallinen leikkiympäristö lapsille. Säännöt lisäävät turvallisuutta, ja on tärkeää, että ulkoilun säännöt ovat kaikille yhteiset ja lasten tiedossa. Lastentarhanopettajien mielestä leikkivälineet mahdollistavat leikeistä monipuolisempia ja aikuisella on tärkeä tehtävä tarjota lapsille erilaisia leikkivälineitä. Yhden lastentarhanopettajan mielestä leikkivälineet tulisi myös sijoittaa lasten tasolle ja lasten saataville vapaasti, lisäksi niiden pitäisi myös kestää kulutusta. Kaksi lastentarhanopettajaa totesi, että aikuisen tehtävä on tehdä leikkiympäristöstä houkutteleva. Aikuisen on huomioitava, että pihalta löytyisi kaikille mukavaa tekemistä. Aikuinen voi kysellä lapsilta, mikä heitä kiinnostaa ja pyrkiä muokkaamaan leikkiympäristöä mielenkiintoiseksi. Yhdessä haastattelussa mainittiin, että aikuinen pystyy vaikuttamaan enemmän leikkiympäristöön sisätiloissa kuin ulkona, koska lastentarhanopettajat eivät pysty vaikuttamaan päiväkodin pihan suunnitteluun ja usein pihat ovat tasoitettu tasaiseksi.

Johtopäätökset

Leikillä on lapselle jokin henkilökohtainen merkitys, jonka takia hän sitoutuu leikkiin. Lapsi käsittelee leikkiessään omia henkilökohtaisia merkityksiään, jotka tekevät leikistä mielekästä. Kun lapsi saa itse valita leikkinsä aiheet, he sitoutuvat leikkiin leikin edellyttämällä tavalla. (Hintikka 2004: 55.) Haastatteluissa ilmeni, että aikuisen tehtävä on havainnoida mikä lapsia kiinnostaa ja pyrkiä mahdollistamaan leikkiin innostavia välineitä. Lasta ei saa pakottaa leikkiin. Lähtökohtana leikin ohjauksessa voi olla esimerkiksi yksilön leikkitaitojen paraneminen, leikin sujuminen ja ongelmien poistaminen. (Hakkarainen 1990: 251.) Haastatteluista ilmeni, että aikuisen on tärkeää olla ohjaamassa leikkiä alkuun, auttaa lapsia leikin kehittämisessä ja pyrkiä ohjauksella tukemaan lasten leikkiä, että leikki oli mahdollisimman pitkäkestoista.

Aikuisen ohjaus koettiin tärkeäksi yksilön leikkitaitojen paranemiselle. Aikuinen voi vaikuttaa leikkiin sisältä käsin menemällä mukaan lasten leikkiin ja ottamalla itselleen leikkiroolin. Silloin aikuinen voi ohjata leikkiä epäsuorasti oman roolinsa kautta. Kun aikuinen ottaa roolin lasten leikeissä, aikuinen myös noudattaa leikin yhteisiä sääntöjä ja toteuttaa juonta lasten rinnalla. (Hakkarainen 1990: 250.) Aineistosta ilmeni, että lastentarhanopettajat ohjaavat lasten leikkiä menemällä mukaan lasten leikkiin ja ottamal-

la itselleen roolin sisäleikkitalanteessa, mutta ei ulkoleikeissä. Jos lapsella on vaikeuksia jonkin asian oppimisessa, aikuisen tulisi olla mukana leikissä tukemassa sitä. (Sayeed – Guerin 2000: 16). Aineistossa ilmeni, että jos lapsella on esimerkiksi vaikeuksia kielen kehityksessä, on lastentarhanopettajien mielestä aikuisen tärkeää olla tukemassa lasten leikkiä jopa mukana leikissä mallintamassa ja sanoittamassa leikkiä.

Lasten tarinoissa esiintyi monipuolisesti erilaisia ulkoleikkejä, joita he leikkivät yksin tai yhdessä muiden lasten kanssa. Reunamon (1999) tutkimuksessa ilmenee että, ulkoleikeissä suurimman osan ajasta lapset leikkivät yhteisleikkejä, mikä ilmenee myös lasten tarinoista ja haastatteluista. (Reunamo 1999). Ulkoleikeissä lapsilla on mahdollisuus leikkiä yhteisleikkejä, joissa on mukana useampia lapsia, kuten jalkapallon pelaamisessa ja hippa-leikissä. Lasten ystävyysuhteet vahvistuvat yhteisessä leikissä ja yhteistoiminnassa. (Karila – Alasuutari jne. 2006: 160). Sisäleikeissä lapset taas leikkivät usein pareina tai 3-4 lapsen ryhmissä. Tärkein leikin kehityksen tarkastelussa on lasten yhteisleikki. Kun tarkastellaan yksilöllisten leikkitaitojen kehitystä, on mielekästä tarkastella, kuinka lapsi osallistuu yhteisleikkiin ja kehittää yhteistä toimintaa. On myös tärkeää kiinnittää huomio lasten leikkimotiiveihin. (Hakkarainen 1990: 252). Ulkoleikkitalanteet ovat kasvattajille oivallisia tilanteita tarkastella lasten yhteisleikkiä ja lasten leikin kehitystä. Aikuinen ei saisi olla vain valvomassa ja huolehtimassa turvallisuudesta, vaan olla aktiivisesti läsnä havainnoimassa lasten leikkiä.

Leikissä lapsen hienomotoriset taidot harjaantuvat ja ulkoleikit tarjoavat mahdollisuuden koko kehon hallintaan. (Hintikka 2004: 53). Ulkoleikki mahdollistaa lasten leikkiä liikunnallisempia leikkejä, niin kuin lasten tarinoissa ilmenee. Sisätiloissa aikuiset joutuvat usein rajoittamaan liikkumista tilan pienuuden takia. (Siljamäki 2013: 29). Tarinoissa esiintyvät ulkoleikit kehittävät lasten karkeamotorisia taitoja. Lasten tarinoissa huihausleikkien paljous voi selittyä sillä, että ulkoleikki mahdollistaa huihausleikkien leikkimisen paremmin kuin sisätiloissa. Aineistosta ilmeni, että sisällä aikuinen usein rajaa leikkitiloja, toisin kuin ulkona leikkitilaa ei ole rajattu ja lapset voivat käyttää koko pihaa leikkialueenaan.

Ulkoilu antaa lapsille erilaisia leikkimahdollisuuksia, kuin sisällä ja monipuolistaa lasten leikkimahdollisuuksia. Ulkona lapset saavat leikkiä vapaasti, mitä haluavat ja valita itse leikkikaverinsa. Usein sisätiloissa valitaan leikinvalintakorteista mitä leikitään ja sovitaan kenen kanssa leikitään. Ulkoilussa lapsien ei tarvitse kertoa aikuiselle mitä leikkivät ja kenen kanssa haluaisivat leikkiä, eikä lasten tarvitse kysyä aikuisen lupaa leikkiin. Esimerkiksi sisäleikissä, jos lapsi haluaa leikkiä autoilla, täytyy hänen ensin kysyä aikuiselta lupa, että saisiko saliin mennä automatonleikkimään kahden kaverin kanssa. Ulkoilussa autot ja koko piha on vapaassa käytössä, eikä leikki ole riippuvainen aikuisesta.

Aineistosta ilmeni, että lastentarhanopettajat arvostavat ulkoilussa lapsilähtöisyyttä ja vapaan leikin mahdollisuutta ja haluavat antaa lapsille mahdollisuuksia vaikuttaa omaan toimintaansa. Vapaa leikki mahdollistaa lasten leikkiä mitä he itse haluavat ja mikä on heidän leikkien sisältö. (Reunamo 2007: 31). Jotta aikuinen voi toimia lapsilähtöisesti, hänellä tulee olla herkkyyttä kohdata lapsi ja lapsen yksilölliset tarpeet. Kasvattajan täytyy osata nähdä lapsen kasvun ja kehittymisen tarpeet sekä lapselle merkitykselliset kokemukset. (Järvinen – Laine – Hellman-Suominen 2009: 34.) Aikuisen on tärkeää huomata lapsen rajakehitysvyöhyke (Vygotsky 1978) ja antaa lapselle mahdollisuus kehittyä aikuisen avulla, mihin lapsi ei vielä oman kehityksen tasolla yllä. Aikuisen pienellä tuella lapsi oppii ja kehittyy. Lasten täytyy antaa käyttää omaa mielikuvitustaan ja aikuisen roolin tulisi ohjata lasta ja tukea sekä innostaa. Lasten leikin tulisi lähteä lapsen omasta kiinnostuksesta. Aikuisen tulisi antaa aikaa lapsen kehittämiseen uusien leikkeiden muiden lasten kanssa ja aikuinen voi olla mukana ohjaamassa ja innostamassa. (Hujala – Turja 2011: 185.)

Kaikissa lasten sadutuksissa aikuinen oli mukana tarinassa. Tarinoista näkyi, että aikuisella on ulkoilussa tärkeä rooli. Aikuisen läsnäolo mahdollistaa lapsille turvallisen leikkiympäristön ja lapset tietävät, että aikuinen on ulkoilussa heitä varten ja aikuinen auttaa, jos lapsi sitä tarvitsee. Aikuinen ei kuitenkaan näyttäytyä lasten tarinoissa aktiivisena toimijana, vaan usein sivustakatsojana. Lapset näkevät sen mitä aikuinen tekee ja miten aikuinen toimii, mutta lapset eivät tiedosta, että aikuisen toiminnan taustalla voi olla pedagoginen näkökulma ja perustelut omalle toiminnalle. Lapsille aikuinen voi näyttäytyä vain sivusta katsojana ja valvojana, mutta aikuinen voi samalla ajatella lapsen kehittävän omia leikki- ja vuorovaikutustaitojaan leikkiessään yhdessä toisten lasten kanssa. Aikuinen voi tarkoituksen mukaisesti jättäytyä sivustakatsojan rooliin ja

antaa lapsen kehittää omia ongelmanratkaisutaitojaan aikuisen puuttumatta leikkeihin ja ristiriitatilanteisiin.

Oleelliseksi tekijäksi nousee aikuisen rooli opettajana ja toiminnan ohjaajana ympäristön laatua tarkasteltaessa. Aikuinen voi toimia ainakin ohjaajana, opettajana ja tarkkailijana ja aikuisen rooli voi vaihdella. Aikuisen rooli sivustaseuraajana, omiin töihin ja tulevan suunnitteluun keskittyvänä ei hyödytä ketään. (Brotherus – Hytönen – Krokfors 2002: 100.) Kun aikuinen tarkkailee lapsia, syntyy hänelle kuva siitä, minkälainen toiminta lapsia kiinnostaa. (Brotherus 2002: 101). Lastentarhanopettajan haastatteluissa ilmeni, että aikuisen on tärkeää havainnoida lasten leikkiä ja tarkkailla lapsia, mikä heitä kiinnostaa. Aikuisen tehtävä on ottaa huomioon lasten tarpeet ja mahdollistaa lapsille mieluisia leikkejä. Kasvattajilta edellytetään ohjaamista ja valvontaa, seuraamista sekä osallistumista ryhmän toimintaan oikeaan aikaan. Kasvattajien on huolehdittava, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua yhteiseen toimintaan ja harjoitella sosiaalisia taitoja (Karila – Alasuutari – Hännikäinen – Nummenmaa – Rasku-Puttonen 2006: 109.)

Aikuinen valvoo, katsoo ja mahdollistaa turvallisen leikkiympäristön, niin fyysisen kuin psyykkisen. Mitä muuta aikuinen voisi tehdä? Aikuisen haastatteluista nousi esille, että lastentarhanopettajien mielestä aikuisten tulisi olla aktiivisempia ulkoleikkitalanteessa. Lasten välisessä vuorovaikutuksessa konfliktitalanteet, aggressiiviset purkaukset ja väärinymmärrykset ovat tavallisia. (Karila – Alasuutari jne. 2006: 155.) Aineistossa ilmeni, että kasvattajat ajautuvat joskus keskustelemaan keskenään ja leikin havainnoiminen ja seuraaminen jää toissijaiseksi. Tällaisissa tilanteissa aikuisen on vaikea selvittää lasten ristiriitoja, koska ei ole ollut havainnoimassa leikkiä, eikä ole nähnyt mitä on oikeasti tapahtunut. Tilanteen selvittäminen on silloin vaikeampaa ja saattaa päättyä väriin johtopäätöksiin ja pahimmassa tapauksessa viaton lapsi voi saada syyt niskoilleen. Ristiriitatilanteita voidaan välttää, jos aikuinen havainnoi leikkitalannetta ja ennakoi ja ohjaa leikin kulkua. (Koivunen 2009: 41). Kasvattajan on tärkeää olla seuraamassa ja havainnoimassa lasten leikkiä, silloin kasvattajan on helpompi ohjata leikkiä ja huomata ajoissa mahdolliset konfliktitalanteet ja puuttua niihin ajoissa. (Koivunen 2009:40).

Lapset kuitenkin tiedostavat, että aikuinen tarkkailee heidän leikkiään ja on läsnä ja se luo turvaa leikkijöille. Kyrölämpi-Kylmäsen tekemässä tutkimuksessa Lapsen hyvästä

arjesta (2010: 88) todetaan, että aikuisen tulisi olla enemmän vuorovaikutuksessa ja kontaktissa lasten kanssa leikissä. Vuorovaikutus lapsen ja aikuisen välillä rajoittuu suurimmaksi osaksi ristiriitatilanteisiin ja sääntöjen ja neuvomisen antamiseen. (Kyrö-lampi-Kylmänen 2010: 88.) Lasten tarinoissa aikuinen näyttäytyi juuri näissä rooleissa. Lasten tarinoissa esiintyi, että aikuinen puuttui ristiriitatilanteeseen ja suuressa osassa aineistoa aikuinen esiintyi myös sääntöjen ja neuvojen antajana.

Lappeenrannan varhaiskasvatusjohtaja Päivi Virkki on tutkinut kuullaanko lapsia suunniteltaessa päiväkodin toimintoja, mitä asioita lapset pitävät tärkeinä päiväkodissa ja eroavatko lasten ja kasvattajien näkemykset toisistaan. (Kettunen 2012: 28.) Opinnäytetyöni haastatteluissa ilmeni, että aikuisten tulisi havainnoida ja kysyä lapsilta, mikä heitä kiinnostaa, ja suunnitella toimintaa sen mukaisesti. Tutkimuksessa aineistona Virkillä on ollut lasten haastatteluja ja pieniä kertomuksia, joissa aiheena on ollut hauska päivä päiväkodissa. Aineistosta ilmenee lapsille mieluisimmat ja tärkeimmät asiat päiväkodissa. Lasten puheista ensimmäiseksi esiin nousi leikki ja leikin järjestäminen. Lapset toivoivat, että aikuiset voisivat järjestää leikille riittävästi aikaa. Lapset toivoivat, että toiminnot sopisivat heidän toimintarytmiin ja, että heillä olisi mahdollisuus tehdä valintoja toiminnoissa omista lähtökohdista käsin, esimerkkinä mainittiin vaihtoehtoinen toiminta päiväunien rinnalle. Lasten mielestä päiväkodin tilojen tulisi olla turvalliset, viihtyisät ja lämpimät, sekä tarjota lapsille monipuolisia leikkivälineitä. Virkin tekemissä haastatteluissa esiin nousi myös aikuisen rooli, lapset pitävät aikuisen läsnäoloa itsestään selvytenä, mutta kertomuksessa aikuisen rooli korostui myös valvojana ja turvallisuuden tuojana. (Kettunen 2012: 28). Lastentarhanopettajien mielestä aikuisen rooli ulkoleikeissä on valvoa, mahdollistaa leikkeihin leikkivälineitä, huolehtia että kaikilla on kavereita ja tekemistä, havainnoida lasten leikkiä sekä huolehtia lasten turvallisuudesta. Tulin siihen johtopäätökseen, että lastentarhanopettajat ovat pohtineet aikuisen roolia ulkoilussa ja tiedostavat aikuisen merkityksen ja ovat valmiita kehittämään ulko-leikkitoimintaa.

Haastatteluaineistossa ilmenee myös, että lapset kaipaivat aikuista mukaan leikkeihin ja ohjaamaan erilaisia ryhmäleikkejä. Lasten tarinoista aikuinen ei näyttäydä leikkikaverina tai ole leikissä mukana tukemassa ja viemässä leikkiä eteenpäin, lukuun ottamatta yhtä tarinaa, jossa aikuinen leikkii hippa-leikkiä lapsen kanssa. Haastatteluaineistosta ilmeni, että ulkoleikeissä aikuiset eivät ole juurikaan leikissä vuorovaikutuksessa ja kon-

taktissa lasten kanssa. Teemahaastatteluista sain sellaisen kuvan, että päiväkodin ulkoilua tulisi kehittää ja aikuisen roolista ulkoilussa olisi hyvä keskustella yhdessä päiväkodin henkilökunnan kesken ja sopia yhteisiä pelisääntöjä. Haastatteluissa ilmeni, että usein aikuinen valvoo ja havainnoi lasten leikkiä, mutta aikuisen mukana olo ja leikkien ohjaaminen jää vähäiseksi. Haastatteluissa näkyi, että ulkoiluun kaivattaisiin lapsille erilaisia leikkimahdollisuuksia ja, että aikuinen voisi ohjata enemmän ulkoleikkiä ja myös opettaa lapsille perinteisiä pihaleikkejä. Koivusen mukaan (2009: 40) kasvattajan läsnäolo ja ohjaus on tärkeää leikkitilanteessa ja joskus näyttää siltä, että lasten leikki on liikaa lasten itsensä varassa. (Koivunen 2009: 40.)

Suomen päiväkotien leikkiympäristöt ovat usein pelkistettyjä, syitä ovat esimerkiksi puhtauden ja siisteyden näkökulma, toinen syy on perusteltu sillä, että lapsille täytyy jäädä mielikuvituksen vara leikkeihin. Aineistosta nousi esille, että päiväkodissa voidaan tahallisesti järjestää tilanne, jossa lapsille ei anneta leikkivälineitä, vaan he saivat kehittää mielikuvitustaan. Kalliala ja Tahkokallio (2004: 18–19) toteavat, että on totta että osa päiväkodin isoimmista lapsista kykenee luomaan kuvitteluleikit mielikuvituksen voimin, mutta myös nämä lapset nauttivat leikeistä, joissa tarvitaan erilaisia leikkivälineitä. (Kalliala – Tahkokallio 2002: 18–19.) Aineistossa nousee esille myös leikkiympäristön merkitys. Lastentarhanopettajien mielestä lapsilla tulisi olla paljon tilaa leikkiä ja oma leikkirauha. Kyrölampi-Kylmäsen mukaan (2010: 89) lapset eivät tarvitse suuria määriä leluja, vaan huomio tulisi kiinnittää rauhalliseen leikkiympäristöön niin sisällä kuin ulkona. (Kyrölampi-Kylmänen 2010: 89.) Leikkiympäristön tulee palvella kaikkia lapsia. Erityisesti aikuisten on kiinnitettävä huomio sellaisissa ryhmissä, joissa on lapsia muista kieli- ja kulttuuritaustoista, jotka puhuvat suomea toisena kielenä. Leikkiympäristön tulee tarjota sellaisia leikkimahdollisuuksia, jotka eivät ole kielestä kiinni, mutta kuitenkin houkutella lapsia luontevaan kielen käyttämiseen leikissä. (Kalliala – Tahkokallio 2004: 19.)

Leikissä lapset rakentavat yhteistä toimintaa ja keskinäisiä sosiaalisia suhteitaan. Leikki luo lapsille rikkaan vuorovaikutusympäristön. (Karila – Alasuutari – Hännikäinen – Nummenmaa – Rasku-Puttonen 2006: 160). Aineistosta ilmeni että, ulkoleikkitilanteessa lapset leikkivät enemmän yhteisleikkejä ja leikit ovat usein liikunnallisia. Aikuisella on tärkeä rooli lasten ulkoleikissä, niin lasten kuin lastentarhanopettajien näkökulmasta. Aineistosta ilmeni, että lastentarhanopettajien ja lasten näkemykset aikuisen roolis-

ta olivat myös samankaltaisia. Aikuinen havainnoi lasten leikkiä ja on läsnä lapsia varten ulkoleikkutilanteessa. Aikuisten tulisi kiinnittää huomiota omaan toimintaansa ja kehittää ulkoleikkimahdollisuuksia. Aikuinen on vastuussa leikkiympäristön muokkaamisesta ja leikkivälineiden mahdollistajana. Ulkoleikkitalanne luo hyvät mahdollisuudet lasten omaehtoiisiin leikkeihin. Aikuisen on tärkeää olla läsnä, mutta myös antaa lapsille vapaus leikkiä omaehtoisia leikkejä ja jättäytyä havainnoimaan leikkejä.

7 Pohdinta

Ulkoleikkitoiminta on tärkeä osa päiväkodin arkea. Ulkoleikki mahdollistaa lasten leikkiä liikunnallisia leikkejä ja kehittää karkeamotorisia taitojaan. Ulkoleikki mahdollistaa myös lasten leikkiä monipuolisempia leikkejä. Lisäksi ulkoleikki on tärkeää fyysisen terveyden huolehtimisen näkökulmasta. Opinnäytetyön ajankohtaisuus viittaa esillä olleeseen lasten huolestuttavan vähäiseen liikuntaan, joka johtaa epäterveellisen ruokavalion kanssa varhaislapsuuden liikalihavuuteen, ja lisää terveysriskejä. Ulkoleikillä on tärkeä rooli lasten liikunnan lisäämisessä.

Myös lasten pihaleikkikulttuuri on vähentynyt, nykyajan harrastustoiminnan, tietokonepelien ja ympäristön turvattomuuden lisääntyessä. Päiväkodille jää yhä tärkeämpi rooli lasten ulkoleikin tukemisessa ja pihaleikkien opettamisessa. Varhaiskasvattajat ovat pohtineet ulkoleikkitoimintaa ja kaivanneet aiheeseen perehtymistä ja sen tutkimista. Opinnäytetyöni aiheen sain Helsingin kaupungin lastentarhanopettajilta, jotka olivat toivoneet opinnäytetyötä aiheesta. Rajasin opinnäytetyöni koskemaan aikuisen roolia ulkoleikkitoiminnassa, koska varhaiskasvattajilla on mahdollisuus vaikuttaa omalla toiminnallaan ulkoleikin laatuun. Halusin nostaa aiheen esille ja herättää päiväkotiyhteisöissä ajatuksia ja keskustelua ulkoleikistä, ja kuinka ulkoleikkiä voisi kehittää. Halusin selvittää kuinka lastentarhanopettajat näkevät aikuisen roolin ulkoleikkitoiminnassa ja mikä on myös lasten näkemys aikuisen roolista. Toivon, että opinnäytetyöni herättää uusia ajatuksia ulkoleikkitoiminnasta ja innostaa varhaiskasvattajia kehittämään ulkoilutoimintaa, ottaen huomioiden myös liikunnan tärkeyden lapsille. Lasten näkemykset ulkoleikistä ja aikuisen roolista kiinnostivat varhaiskasvattajia, ja sen tähden nostin lasten ajatukset esille opinnäytetyössäni. Lisäksi koin, että lasten näkemykset ovat arvokkaita ja rehellisiä ulkoilutoiminnasta ja lasten ajatukset tulisi ottaa huomioon ulkoilua suunniteltaessa.

Opinnäytetyössäni käsitellään mikä on lasten ulkoleikissä tärkeää ja kuinka aikuinen voi tukea ulkoleikkiä. Tutkielmassa nostetaan myös esille lasten liikunnan tärkeys ja aikuisen rooli myös liikuntakasvatuksessa. Varhaiskasvattajat saavat tietoa ulkoleikistä ja siitä, miten aikuinen voi parantaa ulkoleikin laatua. Opinnäytetyön tekeminen syvensi omaa tietämystäni ja näkemystäni leikistä, leikin tukemisesta ja erityisesti syvennyin pohtimaan ulkoleikkiä ja sen merkitystä päiväkodissa. Ryhdyin myös pohtimaan omaa toimintaani päiväkodin ulkoleikissä. Tutkielman tekeminen kehitti myös omaa ammattitaitoani. Sain paljon ideoita ulkoleikin kehittämiseen ja omien toimintatapojen muuttamiseen. Käytännön kokemus työelämästä syvensi oppimistani opinnäytetyön tekemisessä. Teoria sai syvemmän merkityksen, koska pystyin yhdistämään sen käytäntöön. Teoria näyttäytyi minulle käytännön valossa ja opinnäytetyötä tehdessäni tulin pohtineeksi paljon käytännön ja teorian yhteyttä esimerkiksi lasten leikin tukemisessa.

Opinnäytetyön tuloksista nousi esille että, aikuinen voisi olla aktiivisemmin mukana osallisena lasten leikeissä. Lisäksi aikuinen voisi ohjata ryhmäleikkejä pihalla eri ryhmien lapsille ja vahvistaa eri ryhmien välisten lasten vuorovaikutussuhteita. Leikkivälineistöä voisi myös monipuolistaa ja kannustaa sekä houkutella lapsia enemmän liikunnallisiin leikkeihin. Ulkoleikki on tärkeää lasten omaehtoisten leikkien kannalta ja aikuisen on tärkeää antaa lapsille aikaa omiin leikkeihin. Välillä riittää, että aikuinen seuraa lasten leikkejä ja antaa lapsille leikkirauhan.

Opinnäytetyön luotettavuuden kannalta, pyrin kuvaamaan opinnäytetyön prosessia mahdollisimman tarkasti. Opinnäytetyössäni pyrin käyttämään monipuolisia lähteitä. Etsin lähteitä alan ammattilehdistä, luotettavista internet lähteistä, kuten varhaiskasvatusviraston intranetistä ja lastentarhanopettajaliiton sivuilta. Lisäksi etsin väitöskirjatutkimuksia aiheesta, sekä muita tutkimuksia. Käytin lähteinä varhaiskasvatuksesta tehtyjä teoksia sekä opetuksessa käytettäviä teoksia. Perehdyin myös englanninkielisiin teoksiin. Halusin saada kattavan kuvan lasten leikistä, ulkoleikistä ja aikuisen roolista lasten leikeissä.

Opinnäytetyön tekeminen oli haastavaa, koska leikkiä on tutkittu erittäin paljon ja leikistä löytyy suuri määrä erilaisia määrittelyjä, tosin ulkoleikistä aiempia tutkimuksia oli taas vaikea löytää. Koin valitsemani tutkimusmenetelmät sopiviksi tutkielman kannalta.

Teemahaastattelu mahdollisti oleellisten teemojen käsittelyn ja mahdollisti myös tarkentavien kysymysten esittämisen haastattelutilanteessa. Haastattelut etenivät luontevasti ja kaikki haastattelutilanteet olivat erilaisia. Tuloksissa lastentarhanopettajien haastattelujen suorat lainaukset muokkasin puhekielestä kirjakielelle, muuttamatta kuitenkaan sanajärjestyä tai sisältöä. Sadutus-menetelmä osoittautui erittäin toimivaksi menetelmäksi lasten ajatusten esille saamiseen ja koin, että sadustilanne oli lapsille mielekäs. Tuloksissa halusin esittää suoria lainauksia lasten tarinoista, jotta lukija saisi kuvan lasten ajatuksista ja kuinka tulokset ovat nousseet esille opinnäytetyössäni.

Aiheesta olisi ollut mielekästä tehdä vielä laajempi tutkielma, esimerkiksi keräämällä aineistoa Helsingin eri alueiden päiväkodeista ja vertailemalla tutkimustuloksia. Ulkoleikkiä voisi tutkia myös pelkästään liikunnan näkökulmasta. Opinnäytetyötä tehdessäni tuntui, että aihetta olisi voinut käsitellä vieläkin laajemmin. Jouduin kuitenkin rajamaan aiheen, koska teoriaa ja uusia ideoita syntyi jatkuvasti. Koen, että opinnäytetyössäni on hyötyä päiväkodin varhaiskasvattajille ja opinnäytetyöni yhteistyökumppanina toimivassa päiväkodissa aihe koettiin erittäin tärkeäksi. Sain myös palautetta varhaiskasvatusvirastosta, että opinnäytetyöni aihe on tärkeä. Opinnäytetyötä tehdessäni minulle avautui, kuinka tärkeää ulkoleikki päiväkodissa on lapsille ja että, aikuisten olisi tärkeää panostaa ulkoleikin suunniteluun.

Lähteet

- Brotherus, Annu – Hytönen, Juha – Krokfors Leena 2002. Esi- ja alkuopetuksen didaktiikka. Juva: WSOY
- Eskola, Jari – Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy
- Haapsalo, Tiina – Petäjä, Heljä 2012. Lapsen arvot kasvavat arjessa. Artikkel. Lehdessä Lastentarha (5). Helsinki: Lastentarhanopettajaliitto
- Hakkarainen, Pentti 1990. Motivaatio, leikki ja toiminnan kohteellisuus. Jyväskylä: Kirjapaino Oma
- Helenius, Aili 1993. Leikin kehitys varhaislapsuudessa. Tampere: Kirjayhtymä Oy
- Helenius, Aili – Korhonen, Riitta 2004. Leikin kehitys ja aikuisen tehtävät lasten ohjauksessa. Lastentarhanopettajaliiton julkaisu. Verkkodokumentti. Forssa: Lastentarhanopettajienliitto ry
<<http://www.lastentarha.fi/pls/portal/docs/PAGE/LTOL/01LTOL/00LTOL/06JULKAISUT/ESITTEET/LEIKINAIKA.PDF>>
- Helsingin kaupunki / sosiaalivirasto 2004. Lapsuus pihalla, lasten päiväkodin piha-alueen kehittämisprojekti. Verkkodokumentti. Intranet.
- Helsingin kaupunki/sosiaalivirasto 2012: Lapsuus pihalla 2. työryhmän raportti päivähoidon vastuualueen johtoryhmälle. Verkkodokumentti. Intranet.
- Hintikka, Maija – Helenius, Aili - Vähänen, Leena 2004. Leikistä totta, omaehtoisen leikin merkitys. Helsinki: Tammi
- Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi
- Hujala, Eeva – Turja, Leena (toim.) 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: Bookwell Oy
- Järvinen, Mervi – Laine, Anne – Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja
- Kalliala, Marjatta 1999. Enkeliprinsessa ja itsari liukumäessä, leikkikulttuuri ja yhteiskunnan muutos. Tampere: Gaudeamus
- Kalliala, Marjatta – Tahkokallio, Leena 2004. Mitä aikuinen voi tehdä lasten leikin hyväksi? Lastentarhanopettajaliiton julkaisu. Forssa: Lastentarhanopettajienliitto ry

<<http://www.lastentarha.fi/pls/portal/docs/PAGE/LTOL/01LTOL/00LTOL/06JULKAISUT/ESITTEET/LEIKINAIKA.PDF>>

Karila, Kirsti – Alasuutari, Maarit – Hännikäinen, Maritta – Nummenmaa, Anna – Rasku-Puttonen, Helena 2006: Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino

Karlsson Liisa 2000: Sadutus, avain osallistuvaan toimintakulttuuriin. Keuruu: PS- Kustannus

Kettunen, Iita 2013. Lapset mukaan päiväkotien suunnitteluun. Artikkel. Lastentarha lehti (2). Helsinki: Lastentarhanopettajaliitto

Koivunen, Pirjo-Leena 2009. Hyvä päivähoito, työkaluja sujuvaan arkeen. Juva: PS-kustannus

Kronqvist, Eeva-Liisa – Pulkkinen, Minna-Leena 2007. Kehityopsykologia, matkalla muutokseen. Helsinki: WSOY

Metropolia Ammattikorkeakoulu. Hyvinvointi- ja toimintakyky-yksikön opinnäytetyön ohjeet.

<<https://tuubi.metropolia.fi/portal/delegate/dlfile/Opas2011HYTO.pdf?no deRef>>

Miller, Linda – Cable, Carrie – Goodliff, Gill 2010. Supporting Children's Learning in the Early Years. New York: Routledge

Numminen, Pirkko 2005. Avaa ovi lapsen maailmaan. Tampere: Pilot kustannus Oy

Nuori Suomi ry 2005. Verkkodokumentti.

<http://www.nuorisuomi.fi/varhaiskasvatuksen_liikunnan_suosituks>

Rasku-Puttonen, Helena 2006. Oppijoiden yhteisö, osallisuus ja kasvattajan merkitys. Artikkel. Teoksessa Karila, Kirsti – Alasuutari, Maarit – Hännikäinen, Maritta – Nummenmaa, Anna – Rasku-Puttonen, Helena 2006: Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Reunamo, Jyrki 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus, erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. Helsinki: WSOY

Reunamo, Jyrki 1999: Mitä päiväkodissa oikein tehdään? Tutkimus artikkeli. Verkkodokumentti.

<<http://www.helsinki.fi/~reunamo/article/mitapk/mitapk.htm>>

Sayeed, Zahirum – Guerin, Ellen 2000. Early Years Play, A Happy Medium for Assessment and intervention. London: David Fulton publishers

Santrock, John W. 2011. Child development. New York: McGraw-Hill

- Siljamäki, Tuija 2013. Liikkuminen sallittu. Artikkel. Lehdessä lastentarha (2). Helsinki: Lastentarhanopettajaliitto. 28–29.
- Siren-Tiusanen, Helena 2004. Leikki ja oppiminen. Lastentarhanopettajaliiton julkaisu. Verkkodokumentti. Forssa: Lastentarhanopettajanliitto ry <<http://www.lastentarha.fi/pls/portal/docs/PAGE/LTOL/01LTOL/00LTOL/06JULKAISUT/ESITTEET/LEIKINAIKA.PDF>>
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2005. Varhaiskasvatuksen liikuntasuositukset. Verkkodokumentti. <http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3739.pdf&title=Varhaiskasvatuksen_liikunnan_suositukses_fi.pdf>
- Stakes 2005. Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet. Verkkodokumentti. <<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>>
- Strandell, Harriet 1995. Päiväkoti lasten kohtaamispaikkana. Tampere: Tammer paino Oy
- Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Tammi
- Zimmer, Renate 2002. Liikuntakasvatuksen käsikirja. Hämeenlinna: LK-KIRJAT

Teemahaastattelurunko

Leikki

- leikin merkitys lapsen kehityksessä
- aikuisen rooli leikin tukemisessa
- miten aikuinen voi tukea lasten leikkiä
- ohjatun- ja vapaanleikin merkitys
- mitä leikkejä lapset leikkivät

Ulkoleikki

- mikä on ulkoilun merkitys lapsille
- mitä leikkejä lapset leikkivät ulkona, ero sisäleikkiin
- aikuisen rooli ulkoleikissä
- miten aikuinen toimii ulkoleikkitilanteessa
- miten aikuinen voi tukea lasten ulkoleikkiä
- liikunnan merkitys ulkoleikissä

Leikkiympäristö

- leikkiympäristön merkitys
- leikkivälineistö
- aikuisen rooli

Kuvio 7. Lasten tarinoissa esiintyvät ulkoleikit

LEIKIN KATEGORIAT (Caillois)	ULKOLEIKIT
Sattuma	-
Kuvittelu - roolileikkejä - mielikuvitusleikkejä	Kotileikki x1 Kirjastoleikki x1 Kauppaleikki x1 Seikkailuleikki x1 Tavaroilla leikkiminen x1 Hiekkaleikki x2
Huimaus - huimauksen tunnetta - tavoittelevat leikit	Liukumäen lasku x15 Liukurilla laskeminen x1 Pulkalla laskeminen x2 Keinuminen x6
Kilpailu - sääntöleikkejä, joissa on kilpailun elementti	Jalkapallon pelaaminen x3 Peilin leikkiminen x2 Hippa x3
Muu - rakentelu - kiipeily	Kiipeileminen x5 Kettukellon leikkiminen x1 Lumiukon tekeminen x1 Kannustuslippujen tekeminen x1

